

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ**

Διπλωματική Εργασία

**"Φοροαποφυγή και Ξέπλυμα Χρήματος: Μέθοδοι και
Μηχανισμοί Αποκάλυψης. Η περίπτωση των Panama Papers"**

της

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής: ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΠΑΥΛΑΤΟΣ

**Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του
Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική και Χρηματοοικονομική**

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2024

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η φοροαποφυγή και η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ευρέως γνωστή ως ξέπλυμα χρήματος, αποτελούν ένα από τα πλέον σοβαρά και πολυπλοκότερα οικονομικά φαινόμενα που απασχολούν τις κυβερνήσεις, τις εποπτικές αρχές και τη διεθνή κοινότητα. Ο λόγος έγκειται ότι αποτελούν απειλή για τη διεθνή οικονομία και τις κοινωνικές δομές, καθώς μπορούν να αποσταθεροποιήσουν την οικονομία και να υπονομεύσουν τη νομιμότητα και τη διαφάνεια στις οικονομικές συναλλαγές. Με την άντληση πληροφοριών και δεδομένων από ένα ευρύ φάσμα βιβλιογραφικών αναφορών, επιστημονικών άρθρων και κανονιστικών ρυθμίσεων, σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η λεπτομερής παρουσίαση των δύο φαινομένων, των τεχνικών που χρησιμοποιούνται για την επίτευξή τους και των προσπαθειών για την αντιμετώπισή τους.

Ξεκινώντας από μια εμβάθυνση στην έννοια της διεθνούς φορολογίας, η εργασία αναλύει πρώτα τη φοροαποφυγή σε όλες της τις μορφές, συμπεριλαμβανομένου του φορολογικού σχεδιασμού. Εξετάζει τις διάφορες μεθόδους που εταιρείες και άτομα χρησιμοποιούν για να αποφύγουν την καταβολή φόρων και πώς αυτό επηρεάζει την οικονομία και την κοινωνία. Στη συνέχεια, επικεντρώνεται στο ξέπλυμα χρήματος, παρέχοντας λεπτομερή ανάλυση των ορισμών που περιλαμβάνει και εξετάζονται οι διάφορες φάσεις του ξεπλυμένου χρήματος.

Επιπλέον, αναλύονται οι μέθοδοι και οι μηχανισμοί αποκάλυψης των παρανόμων οικονομικών δραστηριοτήτων καθώς επίσης πραγματοποιείται η ανάλυση των μεθόδων ανίχνευσης και αποκάλυψης αυτών των παρανομιών και εξετάζονται οι προσπάθειες των κρατών και των διεθνών οργανισμών για τον εντοπισμό των παραβάσεων και την επιβολή των κατάλληλων μέτρων.

Τέλος παρουσιάζεται η μελέτη περίπτωσης των Panama Papers η οποία επικεντρώνεται στην σημασία της ανακάλυψης και της αποκάλυψης των περιπτώσεων φοροαποφυγής και ξεπλύματος χρήματος, και τις επιπτώσεις που αυτό μπορεί να έχει στην ανάληψη δράσης από τις αρμόδιες αρχές και την κοινή γνώμη.

ABSTRACT

Tax avoidance and money laundering, is one of the most serious and complex economic phenomena of concern to governments, supervisors and the international community. The reason is that they pose a threat to the international economy and social structures, as they can destabilize the economy and undermine the legality and transparency of financial transactions. By drawing information and data from a wide range of literature references, scientific articles and regulations, the purpose of this thesis is to detail these phenomena, the techniques used to achieve them and the efforts to counter them.

Starting from an in-depth look at the concept of international taxation, the paper first analyses tax avoidance in all its forms, including tax planning. It examines the various methods that companies and individuals use to avoid paying taxes and how this affects the economy and society. It then focuses on money laundering, providing a detailed analysis of the definitions involved and examining the different phases of money laundering.

In addition, the methods and mechanisms for disclosing illegal financial activities are analyzed, as well as an analysis of the methods for detecting and disclosing these illegal activities, and the efforts of states and international organizations to detect violations and impose appropriate measures.

Finally, the case study of the Panama Papers is presented which focuses on the importance of the discovery and disclosure of cases of tax avoidance and money laundering, and the impact this can have on the action taken by the relevant authorities and the public.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1.1 Εννοιολογική Ανάλυση Διεθνούς Φορολογίας.....	6
1.2 Σκοπός της εργασίας.....	7
1.3 Δομή της Εργασίας	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	10
ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ	10
2.1 Η Έννοια Της Φοροαποφυγής	10
2.2 Καταχρηστική Φοροαποφυγή.....	12
2.3 Μορφές Φορολογικού Σχεδιασμού Και Η Σύνδεση Του Με Την Φοροαποφυγή.....	13
2.4 Σύγκριση Φοροαποφυγής - Φοροδιαφυγής	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	17
ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ	17
3.1 Εννοιολογικός Προσδιορισμός	17
3.2 Παράνομες - Εγκληματικές Δραστηριότητες	18
3.3 Ομοιότητες Και Διαφορές Μεταξύ Τρομοκρατίας Και Νομιμοποίησης Εσόδων Από Παράνομες Δραστηριότητες	20
3.4 Στάδια Του Ξεπλύματος Χρήματος	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	23
ΤΑΚΤΙΚΕΣ – ΜΕΘΟΔΟΙ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ.....	23
4.1 Μέθοδοι Φοροαποφυγής.....	23
4.1.1 Φορολογικοί παράδεισοι και υπεράκτιες εταιρίες	23
4.1.2 Ενδοομιλικές Συναλλαγές (Transfer Pricing)	31
4.1.3 Υποκεφαλαιοδότηση.....	32
4.1.4 Treaty Shopping.....	33
4.2 Μέθοδοι ξεπλύματος χρήματος	34
4.2.1 Ο Ρόλος των Υπεράκτιων (Offshore) Εταιρειών στο Ξέπλυμα Χρήματος.....	34
4.2.2 Ο Ρόλος των Φορολογικών Παραδείσων στη Πρακτική του Ξεπλύματος.....	37
4.2.3 Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων.....	39
4.2.4 Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Κρυπτονομισμάτων	40
4.2.5 Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Τυχερών Παιχνιδιών – Καζίνο	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	42

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ – ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΑΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	42
5.1 Καταπολέμηση της Φορολογικής Απάτης	42
5.2 Το Σχέδιο Δράσης BEPS	44
5.3 Πακέτο Μέτρων κατά της Φοροαποφυγής («ΑΤΑΔ»).....	47
5.4 Οι Οδηγίες της ΕΕ για την Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες	52
5.5 Η Συνθήκη της Βιέννης	53
5.6 FATF (Financial Action Task Force).....	53
5.6 AMLD (Anti-money laundering directive).....	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	58
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ PANAMA PAPERS	58
6.1 Σύντομη επισκόπηση των Panama Papers	58
6.2 Το Χρονικό της Αποκάλυψης και Τα Εμπλεκόμενα Μέρη	59
6.3 Ο Οικονομικός και Πολιτικός Αντίκτυπος της Διαρροής των Panama Papers	62
6.4 Διεθνής Μέτρα Αντιμετώπισης.....	64
6.5 Η Σύνδεση των Panama Papers με τη Φοροαποφυγή και το Ξέπλυμα Χρήματος	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	67
ΣΧΕΣΗ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	67
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ.....	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ	72
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εννοιολογική Ανάλυση Διεθνούς Φορολογίας

Η διεθνής φορολογία αποτελεί έναν αναπόσπαστο πυλώνα της σύγχρονης οικονομικής και νομικής πραγματικότητας. Σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται από την παγκοσμιοποίηση και τις διασυνοριακές οικονομικές σχέσεις, η κατανόηση των αρχών του διεθνούς φορολογικού δικαίου είναι ουσιώδης. Ο όρος "Διεθνές φορολογικό δίκαιο" αποτελεί ένα πολύπλοκο πλαίσιο νόμων που προέρχονται από εγχώριες και διεθνείς πηγές. Αφορά τη φορολόγηση του εισοδήματος που προέρχεται από δραστηριότητες που εκτείνονται σε πολλές χώρες, αποτελώντας ένα σύνθετο δίκτυο νόμων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτουν οι διασυνοριακές συναλλαγές.

Στον κόσμο της διεθνούς φορολογίας, οι νόμοι που διέπουν το φορολογικό εισόδημα από δραστηριότητες σε δύο ή περισσότερες χώρες αναδεικνύονται ως κρίσιμοι. Σε αυτό το πλαίσιο, η διεθνής φορολογία επικεντρώνεται στη μελέτη και τον προσδιορισμό των φορολογικών υποχρεώσεων προσώπων και επιχειρήσεων που υπόκεινται σε διαφορετικούς φορολογικούς νόμους. Πρόκειται για μια πτυχή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου χωρίς συγκεκριμένη κωδικοποίηση. Παρά την έλλειψη σαφούς και ακριβούς ορισμού, έχουν γίνει και γίνονται πολλές προσπάθειες για την αντίληψη και την κατανόηση της έννοιας και της σημασίας της "Διεθνούς Φορολογίας". Σύμφωνα με τον Kevin Holmes μπορεί να περιγραφεί ως "το σύνολο των νομικών διατάξεων από διάφορες χώρες που καλύπτουν τις φορολογικές πτυχές των διασυνοριακών συναλλαγών". Αυτή η προσέγγιση εξετάζει τόσο τους άμεσους όσο και τους έμμεσους φόρους ενώ παράλληλα επικεντρώνεται στις διεθνείς πτυχές των φορολογικών νόμων και των συμβάσεων δίνοντας περισσότερη έμφαση στη φορολογική διάσταση των διασυνοριακών συναλλαγών.

Ως μέρος του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου, η διεθνής φορολογία δεν διαθέτει έναν καθολικά κωδικοποιημένο σύνολο νόμων. Οι χώρες προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις των διασυνοριακών φορολογικών σεναρίων, βασίζονται στην εγχώρια

φορολογική νομοθεσία και τις διμερείς ή πολυμερείς φορολογικές συμβάσεις. Οι κυβερνήσεις από την άλλη μεριά ,χρησιμοποιούν διάφορα συστήματα, όπως τα εδαφικά, βασισμένα στην κατοικία, ή συστήματα αποκλεισμού, για να ορίσουν το πεδίο εφαρμογής της φορολογίας εισοδήματος, δημιουργώντας πολυπλοκότητα στο διεθνές φορολογικό πλαίσιο.

Η διεθνής φορολογία αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στην εποχή της παγκοσμιοποίησης της αγοράς, χρησιμεύοντας ως ένα χρήσιμο εργαλείο για τον συντονισμό των φορολογικών δικαιωμάτων των κρατών, ιδίως όσον αφορά τις πολυεθνικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε πολλά κράτη. Η ανάλυση της φορολογικής νομοθεσίας σε διάφορες χώρες απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις για τη διαχείριση των πολυπλοκότητων των τοπικών φορολογικών συστημάτων και συχνά, αυτή η διαδικασία απαιτεί τη συνεργασία με διεθνείς φορολογικούς φορείς.

Καταλήγοντας, η διεθνής φορολογία αντιπροσωπεύει έναν δυναμικό τομέα που εξελίσσεται, αντικατοπτρίζοντας την αλληλεπίδραση των παγκόσμιων οικονομικών συναλλαγών. Περιλαμβάνει όχι μόνο την εφαρμογή της εθνικής φορολογικής νομοθεσίας, αλλά και τη σύναψη και εφαρμογή διεθνών συμφωνιών για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που παρουσιάζονται στις διασυνοριακές συναλλαγές. Καθώς οι χώρες προσπαθούν να ευθυγραμμίσουν τις φορολογικές πολιτικές τους για να αντιμετωπίσουν τις διασυνοριακές προκλήσεις, το διεθνές φορολογικό δίκαιο παραμένει ζωτικό για την ενθάρρυνση της διεθνούς συνεργασίας και την αντιμετώπιση των οικονομικών ανισοτήτων παγκοσμίως.

1.2 Σκοπός της εργασίας

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει τη φύση, τις μεθόδους και τους μηχανισμούς της φοροαποφυγής και του ξεπλύματος χρήματος, εστιάζοντας στην περίπτωση των Panama Papers. Η εργασία επικεντρώνεται στην κατανόηση του πώς λειτουργούν αυτές οι πρακτικές, ποιοι είναι οι κύριοι παράγοντες πίσω από αυτές και πώς μπορούν να αποκαλυφθούν και να αντιμετωπιστούν. Κατά συνέπεια, η εργασία αποσκοπεί στην ενημέρωση του αναγνωστικού κοινού σχετικά με τις σύγχρονες οικονομικές πρακτικές που

απειλούν τη διαφάνεια, τη δικαιοσύνη και την οικονομική σταθερότητα. Επιπλέον, επιδιώκει να υπογραμμίσει τη σημασία της αποκάλυψης τέτοιων πρακτικών και της ανάληψης δράσης για την εφαρμογή αυστηρότερων μέτρων ελέγχου και εφαρμογής του νόμου.

Η εργασία αυτή επισημαίνει τη σοβαρότητα του προβλήματος της φοροαποφυγής και του ξεπλύματος χρήματος, αποκαλύπτοντας την έκταση της πρακτικής αυτής σε παγκόσμιο επίπεδο. Διασταυρώνει τις πρακτικές της φοροαποφυγής και του ξεπλύματος χρήματος, αποκαλύπτοντας την έκταση του προβλήματος και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την αποφυγή φορολογίας και την απόκρυψη εσόδων. Αυτό επιτρέπει στους αναγνώστες να κατανοήσουν πώς λειτουργεί το σύστημα και να αναγνωρίσουν τις αδυναμίες του καθώς επίσης και να αναπτυχθούν αποτελεσματικότερες στρατηγικές για την αντιμετώπισή τους και την πρόληψη μελλοντικών περιστατικών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η εν λόγω έρευνα αναδεικνύει την ανάγκη για ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας και της διαφάνειας στη διαχείριση των φορολογικών υποθέσεων και της χρηματοοικονομικής δραστηριότητας. Μόνο με κοινές προσπάθειες και διαφάνεια μπορούμε να διασφαλίσουμε την ενίσχυση του φορολογικού συστήματος και την αποτροπή της ανομίας και της διαφθοράς. Επιπλέον, η μελέτη αυτή μπορεί να παράσχει σημαντικές πληροφορίες στους νομοθέτες και τους πολιτικούς για τη βελτίωση της νομοθεσίας και των πολιτικών που αφορούν τη φορολογία και την οικονομική διαφάνεια. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αυστηρότερα μέτρα κατά της φοροαποφυγής και του ξεπλύματος χρήματος.

Τέλος η μελέτη των Panama Papers αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό μέρος της σύγχρονης έρευνας στον τομέα της οικονομίας και της φορολογίας. Αποκαλύπτει την ανάγκη για αυστηρότερους ελέγχους και μέτρα κατά της φοροαποφυγής, υπογραμμίζει τη σημασία της διαφάνειας στις οικονομικές συναλλαγές, προωθεί την κοινωνική ευαισθητοποίηση και παρέχει ευκαιρία για βελτίωση της νομοθεσίας και των πολιτικών σχετικά με τη φορολογία και τη διαφάνεια.

1.3 Δομή της Εργασίας

Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται μια σύντομη εισαγωγή σχετικά με την εννοιολογική ανάλυση της διεθνούς φορολογίας. Ακολούθως, στο δεύτερο κεφάλαιο, πραγματοποιείται μια λεπτομερής ανάλυση της έννοιας της φοροαποφυγής και των διαφόρων μορφών που περιλαμβάνει, όπως η καταχρηστική φοροαποφυγή, με σκοπό να κατανοηθεί πλήρως το εύρος και οι διαστάσεις αυτής της πρακτικής. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στις μορφές φορολογικού σχεδιασμού και πραγματοποιείται σύγκριση μεταξύ φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής.

Ακολουθώντας μια παρόμοια ροή, το τρίτο κεφάλαιο εστιάζει στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, παρέχοντας ορισμούς για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και το μαύρο χρήμα, παρουσιάζοντας επίσης μια σύντομη ανάλυση των ενεργειών που απορρέουν από παράνομες δραστηριότητες. Επιπλέον, αναφέρονται οι ομοιότητες και διαφορές μεταξύ της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της τρομοκρατίας, ενώ το κεφάλαιο κλείνει με μια εκτενή αναφορά στα στάδια του ξεπλύματος χρήματος και του πώς αυτά αναπτύσσονται.

Στο τέταρτο κεφάλαιο εξετάζονται λεπτομερώς οι τακτικές και οι μέθοδοι τόσο της φοροαποφυγής όσο και του ξεπλύματος χρήματος. Αναλύονται οι διάφορες πρακτικές που χρησιμοποιούνται από εταιρείες και άτομα για τη μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων, καθώς και οι διαδικασίες που ακολουθούνται για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Το πέμπτο κεφάλαιο επικεντρώνεται στις διεθνείς προσπάθειες για την καταπολέμηση των φαινομένων της φοροαποφυγής και του ξεπλύματος χρήματος. Αναλύονται οι διάφορες διεθνείς συμφωνίες, πρωτοβουλίες και προγράμματα που έχουν θεσπιστεί για την ενίσχυση της διαφάνειας στον χρηματοοικονομικό τομέα και την αντιμετώπιση της παρανομίας.

Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται μια επισκόπηση της περίπτωσης των Panama Papers, στοχεύοντας στην ευρύτερη κατανόηση των φαινομένων αυτών. Πιο συγκεκριμένα, αρχικά γίνεται μια ανάλυση του φαινομένου εξετάζοντας τη φύση των διαρροών δεδομένων και τις διαδικασίες που οδήγησαν στην αποκάλυψή τους ενώ γίνεται αναφορά και στα εμπλεκόμενα μέρη. Στη συνέχεια διερευνώνται οι οικονομικές και πολιτικές επιπτώσεις του σκανδάλου, αναλύονται οι δράσεις και οι αντιδράσεις που ακολούθησαν μετά τη διαρροή των δεδομένων και το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με τη σχέση της διαρροής των Panama Papers, του ξεπλύματος χρήματος και της φοροαποφυγής.

Στο έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση της εργασίας. Γίνεται μια ανασκόπηση σχετικά με τα βασικά ευρήματα και αποτελέσματα της μελέτης του θέματος και περιλαμβάνονται επίσης συστάσεις για μελλοντικές ερευνητικές εργασίες ή πιθανές δράσεις που μπορούν να ακολουθηθούν βασιζόμενες στα ευρήματα της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ

2.1 Η Έννοια Της Φοροαποφυγής

Η φοροαποφυγή, απαρτίζοντας μια σύνθεση περίπλοκης οικονομικής πραγματικότητας, εκπροσωπεί ένα εκτενές πεδίο προκλήσεων και συζητήσεων στη σύγχρονη κοινωνία. Αποτελεί ένα πολύπλοκο και διαρκώς εξελισσόμενο και επίκαιρο θέμα που απασχολεί διαρκώς τις κυβερνήσεις και τους νομοθέτες παγκοσμίως.

Ως φοροαποφυγή χαρακτηρίζεται η εφαρμογή καλά σχεδιασμένων λογιστικών πρακτικών με σκοπό την ολική ή μερική μείωση της φορολογητέας ύλης ενός φυσικού ή νομικού προσώπου. Μέσω συστηματικής μελέτης και κατανόησης της φορολογικής νομοθεσίας που ισχύει σε κάθε περιοχή, επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα, εκμεταλλευόμενοι νομοθετικά κενά καθώς και τυχόν ατέλειες στο νομικό πλαίσιο, επιτυγχάνουν όχι μόνο τη μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις καταφέρνουν ακόμη και την πλήρη αποφυγή τους.

Όπως αναφέρθηκε λοιπόν, η φοροαποφυγή είναι μια νόμιμη στρατηγική που πολλοί φορολογούμενοι χρησιμοποιούν για να αποφύγουν την πληρωμή φόρων ή τουλάχιστον για να μειώσουν τους φορολογικούς τους λογαριασμούς.

Στην πραγματικότητα, εκατομμύρια άτομα και επιχειρήσεις χρησιμοποιούν κάποια μορφή φοροαποφυγής επιδιώκοντας να ελαχιστοποιήσουν τις φορολογικές επιβαρύνσεις τους,

σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, προκειμένου να διατηρήσουν μεγαλύτερο μέρος των εσόδων τους.

Οι πιο διαδεδομένες και συχνά εμφανιζόμενες μορφές φοροαποφυγής είναι οι εξής:

- Απόκρυψη εσόδων από διάφορες πηγές, με σκοπό την ελαχιστοποίηση των φορολογικών επιβαρύνσεων
- Παρουσίαση υπερβολικών ή ψευδών δαπανών, με σκοπό την μείωση του φόρου
- Αποφυγή πληρωμής του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α) προς το δημόσιο
- Η μη υποβολή ή η ανακριβής υποβολή φορολογικών δηλώσεων
- Παραποίηση φορολογικών στοιχείων και εγγραφών στα βιβλία

Στον πυρήνα αυτών των πρακτικών εντοπίζονται βασικά χαρακτηριστικά της φοροαποφυγής. Καταρχήν η ανειλικρίνεια και η παραπλάνηση αντιπροσωπεύουν το πρώτο και θεμελιώδες χαρακτηριστικό. Μέσω της υποβολής ψευδών δηλώσεων εσόδων ή εξόδων, οι φορολογούμενοι προσπαθούν να αποκρύψουν το πραγματικό τους οικονομικό προφίλ, προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν το φορολογικό τους βάρος και κατ' επέκταση να παραπλανήσουν τις φορολογικές αρχές για τη μείωση των τους υποχρεώσεων.

Επίσης σημαντική πτυχή της φοροαποφυγής αποτελεί η εκμετάλλευση νομικών κενών και ασάφειών στη φορολογική νομοθεσία. Δημιουργώντας πολύπλοκες νομικές δομές, οι φορολογούμενοι προσπαθούν να εκμεταλλευτούν την ασάφεια των νόμων για να μειώσουν τους φόρους που πρέπει να πληρώσουν. Αυτό μπορεί να συμπεριλαμβάνει την ερμηνεία των νόμων με τρόπο που να εξυπηρετεί τα δικά τους συμφέροντα, ή τη χρήση "παραθύρων" που δημιουργούνται λόγω έλλειψης σαφήνειας. Με αυτόν τον τρόπο, προσπαθούν να αποφύγουν φορολογικές υποχρεώσεις, εκμεταλλευόμενοι τις νομικές κενότητες για το κέρδος τους (Νασόπουλος, 2016).

Τέλος, η μυστικότητα και η απόκρυψη αποτελούν καίρια χαρακτηριστικά που διακρίνουν τη φοροαποφυγή. Κρατώντας κρυφές τις φορολογικές πληροφορίες και χρησιμοποιώντας μη διακριτές μεθόδους, οι φορολογούμενοι αποσκοπούν στο να αποφύγουν τον δημόσιο έλεγχο και την προσοχή. Αυτό τους επιτρέπει να δρουν με ανεντιμότητα όσον αφορά τη φορολογική τους κατάσταση επωφελούμενοι από την αδυναμία του συστήματος να αναγνωρίσει και να αντιμετωπίσει τις παραβιάσεις.

Βέβαια, ένα σοβαρό ζήτημα που γεννάται εδώ είναι κατά πόσο μία οικονομική ενέργεια η οποία αποβλέπει στη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης μέσω εκμετάλλευση των

νομικών κενών, θεωρείται ως νόμιμη πράξη όταν αντίκειται στις αρχές της δικαιοσύνης και της κοινωνικής συνείδησης. Ειδικότερα στην σημερινή οικονομική πραγματικότητα όπου χαρακτηρίζεται από υψηλή φορολογία, οικονομική κρίση, καθώς και λόγω της επιβολή υψηλών δασμών και φόρων, πολλές επιχειρήσεις και νομικές οντότητες εφαρμόζουν διάφορα τεχνάσματα για να αποφύγουν ή να μειώσουν όσο το δυνατόν περισσότερο τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Αυτό συμβαίνει είτε με τη χρήση νόμιμων μέσων είτε με την εφαρμογή παράνομων πρακτικών. Κύριος στόχος είναι η εξασφάλιση της βιωσιμότητας και η κυριαρχία στον πολύ σκληρό ανταγωνισμό που υφίσταται. Σε αυτό το πλαίσιο, η χρήση νόμιμων ή ακόμα και παράνομων πρακτικών γίνεται αναπόφευκτη. Ωστόσο, η εκτίμηση της νομιμότητας αυτών των πρακτικών εξαρτάται από τις αξίες και τις ηθικές αντιλήψεις της κάθε κοινωνίας.

2.2 Καταχρηστική Φοροαποφυγή

Ως φορολογική κατάχρηση ορίζεται ως το σύνολο των ρυθμίσεων που δεν μπορούν να θεωρηθούν ως εύλογες ενέργειες σε συμμόρφωση με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις. Το διπλό κριτήριο ευλογοφάνειας, γνωστό και ως "double reasonableness test," αποτελεί τον πυρήνα της γενικής ρήτρας κατά της φοροαποφυγής, εφόσον εκτιμάται ότι ο σκοπός της ρύθμισης είναι η απόκτηση φορολογικού πλεονεκτήματος. Η χαρακτηριστική καταχρηστική διευθέτηση επισημαίνεται όταν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) η εύλογη φύση της ρύθμισης σε σύγκριση με τη φορολογική νομοθεσία, β) η σύγκριση των πραγματικών αποτελεσμάτων της ρύθμισης με αυτά που θα αναμενόταν σε περίπτωση που δεν εφαρμόζεται, γ) ο έλεγχος μη γνήσιων ρυθμίσεων, δ) ο έλεγχος της εκμετάλλευσης της φορολογικής νομοθεσίας, και στ) ο διπλός έλεγχος της εύλογης φύσης της ρύθμισης (Αθανασάκη, 2018).

Εκτός λοιπόν από την νόμιμη πλευρά της φοροαποφυγής, υπάρχει και μια παράνομη πτυχή. Παρόλο που η νόμιμη φοροαποφυγή ακολουθεί το κείμενο του νόμου και εκμεταλλεύεται τα υπάρχοντα κενά για τη μείωση των φορολογικών υποχρεώσεων με νόμιμα μέσα, η καταχρηστική φοροαποφυγή περιλαμβάνει διαδικασίες και μηχανισμούς που, παρόλο που ενδέχεται να συμμορφώνονται με το κείμενο του νόμου, είναι αντίθετοι προς το πνεύμα και τις αρχές της δικαιοσύνης. Συγκεκριμένα, ο φορολογούμενος προκειμένου να επιτύχει κάποιο φορολογικό πλεονέκτημα, ενδέχεται είτε να χρησιμοποιεί διάφορες τεχνικές και

πρακτικές είτε να υιοθετεί συγκεκριμένες νομικές κατασκευές και δομές του νομικού συστήματος. Στην περίπτωση, δηλαδή, της καταχρηστικής φοροαποφυγής, αν και φαινομενικά δεν παραβιάζεται κάποια διάταξη, καθότι ο φορολογούμενος αξιοποιεί την παρερμηνεία και την επιλεκτική εφαρμογή συγκεκριμένων φορολογικών διατάξεων, η τακτική αυτή έχει ως απόρροια την τεχνητή δημιουργία ενός φορολογικού καθεστώτος που εξυπηρετεί δε τα συμφέροντα του φορολογούμενου, αντίκειται δε στη συνταγματική αρχή της φοροδοτικής ικανότητας (Γεωργάκη, 2017).

Χαρακτηριστικά παραδείγματα καταχρηστικής φοροαποφυγής αποτελούν η χρήση φορολογικών παραδείσεων για την σύσταση υπεράκτιων (offshore) εταιρειών ή σχημάτων treaty shopping, η επένδυση κεφαλαίων σε κράτη με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, η υποκεφαλαιοδότηση μεταξύ επιχειρήσεων του ίδιου ομίλου εγκατεστημένων σε διαφορετικά κράτη, καθώς και οι υπερτιμολογήσεις μεταξύ μητρικών και θυγατρικών εταιρειών σε διαφορετικά κράτη (Ράγγος, 2023).

Συνεπώς η εκτίμηση του πραγματικού σκοπού του νομοθέτη αναδεικνύεται ως ζωτικής σημασίας για τον κριτικό έλεγχο της φορολογικής πρακτικής και την κατανόηση εάν αυτή χαρακτηρίζεται ως καταχρηστική φοροαποφυγή. Όταν αναλύουμε τις φορολογικές πρακτικές, πρέπει να δούμε αν αυτές συμβαδίζουν με τις πραγματικές προθέσεις του νομοθέτη. Αν μια φορολογική πρακτική είναι νόμιμη, αλλά αντίκειται στην πνευματική βάση του φορολογικού δικαίου, τότε μπορεί να θεωρηθεί καταχρηστική.

2.3 Μορφές Φορολογικού Σχεδιασμού Και Η Σύνδεση Του Με Την Φοροαποφυγή

Ως φορολογικός σχεδιασμός καλείται, η διαμόρφωση της φορολογικής συμπεριφοράς με τρόπο που επιφέρει ευνοϊκές φορολογικές συνέπειες, τηρώντας παράλληλα τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας. Κατά την εφαρμογή του φορολογικού σχεδιασμού, ο φορολογούμενος χρησιμοποιεί νόμιμες πρακτικές, επωφελούμενος από τα φορολογικά πλεονεκτήματα που προβλέπονται από τον νόμο. Στόχος του φυσικά είναι η ελαχιστοποίηση της φορολογικής επιβάρυνσης αλλά και η επανεπένδυση των πόρων που εξοικονομήθηκαν. Όπως ειπώθηκε, πρόκειται για μια νόμιμη δραστηριότητα, καθώς ο φορολογούμενος ακολουθεί τις καθοδηγήσεις του νομοθέτη, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που παρέχει ο νόμος για την υλοποίηση του κοινωνικού και οικονομικού σκοπού του φόρου (Αθανασάκη, 2019).

Η νομιμότητα αυτής της διαδικασίας βασίζεται στην ελευθερία του επιχειρείν, στις οικονομικές ελευθερίες, καθώς και στις θεμελιώδεις κοινοτικές ελευθερίες, περιλαμβανομένων της ελευθερίας κυκλοφορίας εργαζομένων, της ελευθερίας εγκατάστασης επιχειρήσεων, της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών και της ελευθερίας κίνησης κεφαλαίων, όταν ο φορολογικός σχεδιασμός υιοθετεί ενωσιακή διάσταση (Ράγγος, 2023).

Στο ίδιο πνεύμα κινείται και ο ΟΟΣΑ ως προς την οριοθέτηση της έννοιας του φορολογικού σχεδιασμού. Ορίζεται λοιπόν ως μία διευθέτηση της δραστηριότητας ενός ατόμου και/ ή των ιδιωτικών του υποθέσεων, προκειμένου να ελαχιστοποιήσει τη φορολογική του υποχρέωση (Αθανασάκη, 2019).

Παράδειγμα της νόμιμης μορφής του φορολογικού σχεδιασμού, αποτελεί η αγορά ακινήτου με τη χρήση δανείου για να μειωθούν οι τόκοι που λαμβάνονται. Αυτή η πρακτική είναι νόμιμη με βάσει τις διατάξεις που ισχύουν και γενικότερα όταν οι φορολογικοί κανονισμοί παρέχουν συγκεκριμένες απαλλαγές, ενθαρρύνουν τους φορολογούμενους να ακολουθήσουν συγκεκριμένες πρακτικές.

Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί ότι δεν είναι όλες οι μορφές του νόμιμου φορολογικού σχεδιασμού ηθικές και αποδεκτές. Τα όρια του αποδεκτού φορολογικού σχεδιασμού τα υπερβαίνει ο λεγόμενος επιθετικός φορολογικός σχεδιασμός. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή του 2012, ο επιθετικός φορολογικός σχεδιασμός συνίσταται στην εκμετάλλευση των τεχνικών πτυχών ενός φορολογικού συστήματος ή των αναντιστοιχιών μεταξύ δύο ή περισσότερων φορολογικών συστημάτων με σκοπό τη μείωση της φορολογικής οφειλής. Σύμφωνα με τον Pistone, ο επιθετικός φορολογικός σχεδιασμός συνίσταται στην εκμετάλλευση των διασυννοριακών ανισοτήτων μεταξύ των φορολογικών συστημάτων με σκοπό την επίτευξη φορολογικών πλεονεκτημάτων (Intertax, 2018). Στη περίπτωση αυτή ο επιθετικός φορολογικός σχεδιασμός αντιβαίνει στην αρχή του νομοθέτη και αποτελεί ερωτηματικό όσον αφορά την κοινωνική δικαιοσύνη και την ηθική της φορολογίας.

Παρόλο που η φοροαποφυγή και ο φορολογικός σχεδιασμός φαίνονται να συμπίπτουν εννοιολογικά, υπάρχουν λεπτομέρειες που διαφοροποιούν την έννοια τους. Ο φορολογικός σχεδιασμός όπως προ ειπώθηκε, αφορά τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης με τη χρήση νόμιμων μέσων που προβλέπονται από το φορολογικό σύστημα. Οι φορολογούμενοι χρησιμοποιούν τα μέσα που προσφέρει το νόμιμο φορολογικό πλαίσιο, όπως φορολογικές ελαφρύνσεις και κίνητρα, για να μειώσουν τη φορολογική τους επιβάρυνση. Αντιθέτως η φοροαποφυγή αναφέρεται στην εκμετάλλευση νομικών κενών, ασάφειών ή αδυναμιών στη

διατύπωση των φορολογικών κανόνων με σκοπό τη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης, παραβιάζοντας όμως το πνεύμα του νόμου. Οι φορολογούμενοι εκμεταλλεύονται περιοχές που ο νομοθέτης είχε πρόθεση να καλύψει, αλλά λόγω ασάφειών ή κενών στη νομοθεσία, επιτρέπεται η αποφυγή της φορολογικής υποχρέωσης (Τάτσος, 2012). Είναι σημαντικό να συνειδητοποιήσουμε ότι ο φορολογικός σχεδιασμός είναι μέρος της φορολογικής στρατηγικής που είναι νόμιμη και αποτελεί κομμάτι της φορολογικής συμμόρφωσης, ενώ η φοροαποφυγή αφορά την εκμετάλλευση του νομικού κενού για την αποφυγή της φορολογικής υποχρέωσης, παραβιάζοντας πιθανώς τον νόμο.

2.4 Σύγκριση Φοροαποφυγής - Φοροδιαφυγής

Μετά την λεπτομερή ανάλυση του εννοιολογικού περιεχομένου της φοροαποφυγής και των συναφών εννοιών, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να επικεντρωθούμε στη διάκριση μεταξύ δύο όρων που συχνά συνδέονται, αυτών της φοροαποφυγής και της φοροδιαφυγής. Οι διαφορές ανάμεσά τους είναι εξαιρετικά λεπτές, ωστόσο, αποκαλύπτουν σημαντικές νομικές και ηθικές πτυχές του θέματος.

Ως φοροδιαφυγή καλείται κάθε παράνομη ενέργεια ή παράλειψη από τους φορολογούμενους, με σκοπό τη μείωση της νόμιμης φορολογικής επιβάρυνσης και την αποφυγή καταβολής των φόρων που οφείλονται. Τέτοιες παράνομες ενέργειες περιλαμβάνουν την απόκρυψη ή την υποεκτίμηση εισοδημάτων από τους φορολογούμενους, τη λαθραία εισαγωγή εμπορευμάτων, τη μη δήλωση περιουσιακών στοιχείων, καθώς και τη δήλωσή τους σε αξία χαμηλότερη από την κανονική. Αντιθέτως όπως αναφέρθηκε και παραπάνω στη φοροαποφυγή, οι φορολογούμενοι αποφεύγουν την καταβολή του φόρου χρησιμοποιώντας νόμιμα μέσα και διαδικασίες που δεν επιφέρουν ποινές για αυτούς και δεν συνεπάγονται νομικές συνέπειες. Πιο συγκεκριμένα στην περίπτωση της φοροδιαφυγής, παρατηρείται η καταστρατήγηση τόσο του γράμματος όσο και του πνεύματος του νόμου, ενώ στη φοροαποφυγή υπάρχει καταστρατήγηση μόνο του πνεύματος του νόμου (Τάτσος, 2012).

Για να γίνει ακόμα πιο κατανοητή η διαφορά μεταξύ των δύο εννοιών, παρατίθενται κάποιες βασικές διακρίσεις (Tookitaki Holding Pte. Ltd, 2023):

- **Νομιμότητα:** Η φοροδιαφυγή αποτελεί παράνομη δραστηριότητα, αφού ενεργεί έναντι του νόμου. Αντίθετα, η φοροαποφυγή εφαρμόζεται σύμφωνα με τους νόμους και τους κανονισμούς, αν και μπορεί να δημιουργήσει ηθικά ζητήματα.
- **Διαφάνεια:** Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, η φοροαποφυγή χρησιμοποιεί νόμιμα και διαφανή μέσα, όπως φορολογικά κίνητρα και ελαφρύνσεις. Απεναντίας, η φοροδιαφυγή συνήθως συνεπάγεται κρυφές ή παράνομες πρακτικές.
- **Ποινές:** Η φοροδιαφυγή συχνά έχει ως απόρροια την επιβολή αυστηρών ποινών, συμπεριλαμβανομένων ποινών φυλάκισης και σημαντικών προστίμων. Από την άλλη η φοροαποφυγή συνήθως δεν επιβάλλει ποινές.
- **Ηθική:** Η φοροαποφυγή θεωρείται μερικές φορές ως έξυπνη οικονομική στρατηγική, ενώ η φοροδιαφυγή καταδικάζεται ως απάτη.
- **Επιπτώσεις στα δημόσια οικονομικά:** Και οι δύο μπορεί να επηρεάσουν τα δημόσια οικονομικά, αλλά η φοροδιαφυγή, λόγω της παρανομίας της, μπορεί να είναι πιο επιζήμια για τη φορολογική βάση.

Εύκολα, λοιπόν, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι και οι δύο αυτές πρακτικές στοχεύουν στη μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων αλλά με διαφορετικούς τρόπους. Η φοροδιαφυγή, ως παράνομη πρακτική, χρησιμοποιεί απάτες και παραβάσεις για να αποφύγει τους φόρους, ωστόσο η φοροαποφυγή λειτουργεί εντός των νόμιμων ορίων χρησιμοποιώντας νόμιμες μεθόδους για να μειώσει τους φόρους. Συνεπώς είναι πολύ λεπτή η γραμμή μεταξύ των δυο εννοιών γεγονός που αποκαλύπτει την πολυπλοκότητα των οικονομικών δραστηριοτήτων που επιδιώκουν να αποφύγουν τη φορολογία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

3.1 Εννοιολογικός Προσδιορισμός

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ευρέως γνωστή ως "ξέπλυμα χρήματος" ή διεθνώς ως "money laundering," ορίζεται ως η προσπάθεια μετατροπής χρηματικών ποσών που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες σε κεφάλαια που φαίνονται νόμιμα. Η δραστηριότητα του ξεπλύματος χρήματος δεν υπόκειται σε περιορισμούς συνόρων, και ως εκ τούτου, κράτη που διαθέτουν αδύναμο ή αναποτελεσματικό νομοθετικό πλαίσιο για την πρόληψη και καταπολέμηση αυτής της δραστηριότητας είναι ειδικότερα ευάλωτα.

Ως ξέπλυμα βρώμικου χρήματος καλείται η διαδικασία κρυφής αλλαγής της πραγματικής φύσης, πηγής, τόπου, διάθεσης, κίνησης και δικαιωμάτων σχετικά με περιουσιακά στοιχεία ή κεφάλαια που ενώ φαίνονται νόμιμα, αποκτήθηκαν με τρόπους που αντίκεινται στον νόμο (Μπεντενιώτης, Ιωάννου, Κωνσταντίνου, Γεωργιάδης, 2022).

Ως μαύρο χρήμα χαρακτηρίζονται τα έσοδα που προήλθαν από απόκρυψη εισοδήματος. Η βασική διαφορά μεταξύ του μαύρου και του βρώμικου χρήματος έγκειται στην πηγή τους. Το μαύρο χρήμα μπορεί να προέρχεται είτε από νόμιμες είτε από παράνομες πηγές, και στη συνέχεια αποκρύπτεται. Αντίθετα, το βρώμικο χρήμα προέρχεται αποκλειστικά από παράνομες δραστηριότητες. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι και οι δύο μορφές εσόδων θεωρούνται οικονομικό έγκλημα και είναι καταδικαστέες από τον νόμο (Άρθρο 40 του νόμου υπ' αριθμ 4557/2018 και Άρθρο 30 νόμου υπ' αριθμ 4734/2020).

3.2 Παράνομες - Εγκληματικές Δραστηριότητες

Σε αυτό το σημείο, είναι ζωτικής σημασίας να διευκρινιστεί ποιες ενέργειες αποτελούν αποτέλεσμα παράνομων δραστηριοτήτων. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του νόμου υπ' αριθμ 4734/2020, ως βασικά αδικήματα χαρακτηρίζονται τα εξής:

- ❖ η εγκληματική οργάνωση, όπως ορίζεται στο άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα
- ❖ οι τρομοκρατικές πράξεις, η τρομοκρατική οργάνωση καθώς και η αξιόποινη υποστήριξη τους (χρηματοδότηση της τρομοκρατίας), όπως αναφέρονται στα άρθρα 187Α και 187Β του Ποινικού Κώδικα και στα άρθρα 32 έως 35 του ν. 4689/2020 (Α' 103)
- ❖ η δωροληψία και δωροδοκία υπαλλήλου σύμφωνα με τα άρθρα 235 και 236 του Ποινικού Κώδικα
- ❖ η εμπορία επιρροής-μεσάζοντες και η δωροληψία και δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα, σύμφωνα με τα άρθρα 237α και 237β του Ποινικού Κώδικα
- ❖ η δωροληψία και δωροδοκία πολιτικών προσώπων και δικαστικών λειτουργών όπως ορίζονται στα άρθρα 235 και 236
- ❖ η εμπορία ανθρώπων, όπως ορίζεται στο άρθρο 323^α
- ❖ η απάτη με υπολογιστή, σύμφωνα με το άρθρο 386^α
- ❖ η σωματεμπορία, όπως ορίζεται στο άρθρο 351
- ❖ Τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 20 έως 23 του ν. 4139/2013 (Α' 74)
- ❖ τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 15 και 17 του ν. 2168/1993 (Α' 147) αφορούν σε παραβάσεις στον χώρο του αθλητισμού
- ❖ τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 53, 54, 55, 61 και 63 του ν. 3028/2002 (Α' 153) αφορούν σε παραβάσεις στον τομέα του εμπορίου και των επιχειρήσεων.
- ❖ τα αδικήματα που προβλέπονται στις παρ. 1 και 3 του άρθρου 8 του ν.δ. 181/1974 (Α' 347) αναφέρονται σε παραβάσεις της νομοθεσίας για τα παιχνίδια τύχης και τους χώρους καζίνο.\
- ❖ τα αδικήματα που προβλέπονται στις παρ. 5 έως και 8 του άρθρου 29 και στο άρθρο 30 του ν. 4251/2014 (Α' 80) αναφέρονται σε παραβάσεις της νομοθεσίας για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες
- ❖ τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα τέταρτο και έκτο του ν. 2803/2000 (Α' 48)

- ❖ τα χρηματιστηριακά αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 28 έως και 31 του ν. 4443/2016 (Α' 232)
- ❖ τα αδικήματα: αα) φοροδιαφυγής, ββ) λαθρεμπορίας γγ) μη καταβολής χρεών προς το δημόσιο
- ❖ τα αδικήματα που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 28 του ν. 1650/1986 (Α'160)
- ❖ κάθε άλλο αδίκημα από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος και τιμωρείται με ποινή φυλάκισης

Όπως είναι γνωστό, η διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων γνωστή και ως ξέπλυμα χρήματος, αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία που περιλαμβάνει διάφορες επικίνδυνες πράξεις που θεωρούνται εγκληματικές.

Σύμφωνα με το Άρθρο 4 του νόμου 4816/2021 οι πράξεις που θεωρούνται αποτέλεσμα νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι οι παρακάτω:

1. **Μετατροπή ή Μεταβίβαση Περιουσίας:** Ο σκοπός είναι η απόκρυψη της παράνομης προέλευσης, είτε με σκοπό τη συγκάλυψη των δραστηριοτήτων ενός ατόμου, είτε προκειμένου να παράσχει συνδρομή σε άλλα άτομα που εμπλέκονται σε αυτήν τη δραστηριότητα, προκειμένου να αποφύγουν νομικές συνέπειες.
2. **Απόκρυψη ή Συγκάλυψη της Αλήθειας:** Σε αυτήν την πράξη, γίνεται προσπάθεια απόκρυψης ή συγκάλυψης της αλήθειας σχετικά με τη φύση, την προέλευση, τη διάθεση, τη διακίνηση, ή τη χρήση περιουσίας. Αυτό συμβαίνει με γνώση του ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή συμμετοχή σε αυτήν.
3. **Απόκτηση, Κατοχή, ή Χρήση Περιουσίας:** Εδώ πρόκειται για την απόκτηση, κατοχή, ή χρήση περιουσίας, γνωρίζοντας ενεργά την παράνομη προέλευσή της.
4. **Χρησιμοποίηση του Χρηματοπιστωτικού Τομέα:** Εδώ, υπονοείται η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα για την τοποθέτηση ή διακίνηση χρημάτων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ο σκοπός είναι η προσπάθεια να αποκτήσουν νομιμοφάνεια τα εν λόγω έσοδα μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

3.3 Ομοιότητες Και Διαφορές Μεταξύ Τρομοκρατίας Και Νομιμοποίησης Εσόδων Από Παράνομες Δραστηριότητες

Όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα ως αποτέλεσμα των παράνομων δραστηριοτήτων που συνδέονται με το ξέπλυμα χρήματος είναι οι τρομοκρατικές πράξεις. Κατά γενική ομολογία η σύνδεση μεταξύ της Τρομοκρατίας και της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες αναδεικνύει κοινά χαρακτηριστικά, αλλά και σημαντικές διακρίσεις που καθιστούν σημαντικό τον διαχωρισμό μεταξύ τους. Ενώ οι δύο αυτές έννοιες μπορεί να χρησιμοποιούν παρόμοιες τεχνικές, οι σκοποί και τα χαρακτηριστικά τους είναι διαφορετικά.

Η βασική διαφορά έγκειται στην προέλευση των κεφαλαίων. Στην χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, τα κεφάλαια μπορεί να προέλθουν από νόμιμες πηγές, αλλά χρησιμοποιούνται για παράνομους σκοπούς. Ο σκοπός αυτών που νομιμοποιούν παράνομα έσοδα για να τα προωθήσουν σε τρομοκράτες, είναι η υποστήριξη τρομοκρατικών δραστηριοτήτων και τα άτομα που είναι υπεύθυνα για τη συγκέντρωση των κεφαλαίων αυτών δεν είναι απαραίτητα και οι τελικοί παραλήπτες των κεφαλαίων. Αντίθετα, στην διαδικασία του ξεπλύματος χρήματος, τα έσοδα προέρχονται πάντα από παράνομες δραστηριότητες, και ο σκοπός είναι η νομιμοποίηση αυτών των κεφαλαίων για νόμιμη χρήση.

Από την άλλη από τεχνικής άποψης υπάρχουν και ομοιότητες μεταξύ των δύο εννοιών. Αρχικά οι τρομοκρατικές ομάδες και εγκληματικές οργανώσεις χρησιμοποιούν παρόμοιες μεθόδους ξεπλύματος για να αποκρύψουν τη χρηματοδότησή τους. Πιο συγκεκριμένα οι τρομοκρατικές ομάδες εφαρμόζουν παρόμοιες τεχνικές με τις εγκληματικές οργανώσεις, όπως η δημιουργία οικονομικών δικτύων, η χρήση χρηματοπιστωτικών εργαλείων και η χρήση καρτών. Επιπλέον, τα χρήματα που συλλέγονται για τρομοκρατικές οργανώσεις χρησιμοποιούνται και για καθημερινά έξοδα, όπως τροφή και ενοίκια μελών τους, και όχι μόνο για τρομοκρατικές δραστηριότητες. Παρότι θα ήταν λογικό να μην χρειάζεται ξέπλυμα για νόμιμη χρηματοδότηση, οι τρομοκρατικές ομάδες προτιμούν τη συγκάλυψη για να μην αποκαλυφθεί η σύνδεσή τους με νόμιμες πηγές χρηματοδότησης εξαιτίας του ότι επιδιώκουν τη μελλοντική χρήση αυτής της πηγής (Μπεντενιώτης, Ιωάννου, Κωνσταντίνου, Γεωργιάδης, 2022).

Σε τελική ανάλυση, αν και οι διαφορές υπάρχουν, η κοινή ανάγκη για απόκρυψη της παράνομης προέλευσης των κεφαλαίων τους καθιστά και τις δύο δραστηριότητες επικίνδυνες και δυσδιάκριτες.

3.4 Στάδια Του Ξεπλύματος Χρήματος

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί ένα περίπλοκο και σοβαρό πρόβλημα, καθώς οι εμπλεκόμενοι προσπαθούν να αποκρύψουν τα παράνομα κέρδη τους μέσα από διάφορες διαδικασίες. Η διαδικασία αυτή συνήθως χωρίζεται σε τρία κύρια στάδια, το στάδιο της τοποθέτησης, το στάδιο της στρωματοποίησης και το στάδιο της ενσωμάτωσης/ολοκλήρωσης.

Στάδιο 1: Τοποθέτηση (Placement)

Η πρώτη φάση της διαδικασίας Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες είναι το κρίσιμο στάδιο της Φυσικής Διάθεσης των εσόδων, κατά το οποίο το "βρώμικο" χρήμα εισέρχεται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Αυτή η διαδικασία περιλαμβάνει την κατάθεση μετρητών ή άλλων περιουσιακών στοιχείων, τα οποία προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, σε τράπεζες ή άλλες χρηματοοικονομικές οντότητες. Παραδείγματα της διαδικασίας αποτελούν η ανάμειξη παράνομων κεφαλαίων με νόμιμα, το λαθρεμπόριο νομισμάτων, η αγορά ξένου συναλλάγματος και η επένδυση σε ακίνητη περιουσία με παράλληλες συναλλαγές. Όλες αυτές οι πρακτικές εξυπηρετούν τον σκοπό της νομιμοποίησης εσόδων, διατηρώντας παράλληλα τον χαρακτήρα τους κρυφό και δυσδιάκριτο.

Κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου, εφαρμόζονται διάφορες τεχνικές, εκ των οποίων οι πιο συχνές είναι η "Δόμηση" και η μέθοδος του "Μυρμηγκιού". Η τεχνική της "Δόμησης" συνίσταται στην κατάθεση μετρητών σε τράπεζες σε μικρά ποσά, ώστε να μην προκαλείται ύποπτη προσοχή. Η διαίρεση μιας μεγάλης συναλλαγής σε μικρότερες καταθέσεις είναι κοινή πρακτική, καθώς η κατάθεση ενός μεγάλου ποσού θα προκαλούσε ύποπτη κίνηση.

Η μέθοδος του "Μυρμηγκιού" αφορά τη διανομή των παράνομων κεφαλαίων σε διάφορα άτομα, γνωστά ως "μυρμηγκία", τα οποία πραγματοποιούν πολλαπλές καταθέσεις σε διάφορους λογαριασμούς και τράπεζες ταυτόχρονα. Αυτό επιτρέπει την αποφυγή υποψίας, καθώς είναι δύσκολο να εντοπιστεί η σύνδεση μεταξύ των ατόμων, των καταθέσεων και των λογαριασμών (Μπεντενιώτης, Ιωάννου, Κωνσταντίνου, Γεωργιάδης, 2022).

Στάδιο 2: Στρωματοποίηση (Layering)

Το δεύτερο στάδιο της στρωματοποίησης αποσκοπεί στον διαχωρισμό, την απομάκρυνση και την απόκρυψη των παρανόμων εσόδων από την αρχική τους πηγή. Αυτό επιτυγχάνεται με τη δημιουργία πολλαπλών και περίπλοκων στρωμάτων χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, με σκοπό τη συγκάλυψη της διαδρομής των χρημάτων και την παροχή ανωνυμίας στους εμπλεκόμενους. Παραδείγματα του δεύτερου σταδίου αποτελούν η ηλεκτρονική μεταφορά χρημάτων από μια χώρα σε μία άλλη, η μετακίνηση χρημάτων μεταξύ διαφορετικών τραπεζών ή η μεταφορά σε διάφορους λογαριασμούς μιας ίδιας τράπεζας, η αγορά ακινήτων ή η επαναπώληση αγαθών μεγάλης αξίας, οι επενδύσεις σε χρηματοοικονομικά εργαλεία όπως μετοχές, ομόλογα ή συλλογικά επενδυτικά προγράμματα καθώς και η δημιουργία εταιρειών κελύφους, οι οποίες λειτουργούν ως "εικονικές" εταιρείες, αποτελεί σύνηθες μέσο για την μετακίνηση χρημάτων και την απόκρυψη των πραγματικών δικαιούχων. Αυτές οι δραστηριότητες δημιουργούν ένα περίπλοκο σύστημα οικονομικών συναλλαγών, δυσκολεύοντας την ανίχνευση της παράνομης προέλευσης των κεφαλαίων και προσφέροντας ασφάλεια στους εμπλεκόμενους .

Στάδιο 3: Ενσωμάτωση/Ολοκλήρωση (Integration)

Στο τρίτο και τελευταίο στάδιο, τα "πλυμένα" κεφάλαια επανεισάγονται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, αποκτώντας φαινομενική νομιμότητα. Η διάκριση μεταξύ "νόμιμου" και "παράνομου" χρήματος γίνεται δυσκολότερη, και η είσοδος σε αυτό το στάδιο αναδεικνύει την επιτυχία της προηγούμενης στρωματοποίησης (Μπεντενιώτης, Ιωάννου, Κωνσταντίνου, Γεωργιάδης, 2022).

Παραδείγματα Ενσωμάτωσης/Ολοκλήρωσης αποτελούν τα εξής:

- ✓ Αγορά πολυτελών περιουσιακών στοιχείων, όπως έργα τέχνης, αντίκες, κοσμήματα ή ακριβά αυτοκίνητα
- ✓ Επένδυση σε ακίνητη ιδιοκτησία
- ✓ Συμμετοχή σε οικονομικές συμφωνίες που επιτρέπουν επενδύσεις σε διάφορες επιχειρήσεις
- ✓ Επένδυση σε νόμιμες επιχειρήσεις που δέχονται μετρητά

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΤΑΚΤΙΚΕΣ – ΜΕΘΟΔΟΙ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ

4.1 Μέθοδοι Φοροαποφυγής

Η φοροαποφυγή αναφέρεται στη χρήση διαφόρων τεχνικών και μηχανισμών με σκοπό την μερική ή ολική μείωση των φόρων που υποχρεούνται να πληρώσουν είτε επιχειρήσεις είτε φυσικά πρόσωπα. Παρακάτω αναφέρονται οι πιο βασικές μέθοδοι της φοροαποφυγής με τις περισσότερες να είναι ως επί το πλείστον νόμιμες επειδή χρησιμοποιούν διατάξεις και κενά που παρέχονται από τις εμπλεκόμενες χώρες.

4.1.1 Φορολογικοί παράδεισοι και υπεράκτιες εταιρίες

Ο όρος "φορολογικός παράδεισος" ή "φορολογικό καταφύγιο" χρησιμοποιείται για να περιγράψει χώρες που έχουν θεσπίσει εξαιρετικά χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, ειδικά για ξένους επενδυτές. Κάποιες χώρες έχουν εισαγάγει ειδικούς φορολογικούς νόμους, σύμφωνα με τους οποίους ξένοι επενδυτές που ιδρύουν εταιρείες στο έδαφός τους υπόκεινται

σε πολύ χαμηλές φορολογικές υποχρεώσεις σε σύγκριση με αυτές που ισχύουν στη χώρα της μόνιμης διαμονής τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργούνται "υπεράκτιες (offshore)" εταιρείες, που είναι νομικές ή φυσικές οντότητες, με έδρα αυτούς τους «παραδείσους» έχοντας ως κύριο στόχο την ελαχιστοποίηση της φορολογικής τους επιβάρυνσης, αποφεύγοντας τη φορολόγηση από τη χώρα της μόνιμης διαμονής τους (Μπεζαντάκος, 2014).

Ο όρος Υπεράκτιες αναφέρεται σε επιχειρήσεις που δεν πραγματοποιούν επιχειρηματικές δραστηριότητες στη χώρα όπου έχουν την καταστατική τους έδρα, και των οποίων οι μετοχές ή οι τίτλοι ιδιοκτησίας παραμένουν ανώνυμες.

Στην συναλλακτική πρακτική, ο όρος "υπεράκτια εταιρεία" έχει καθιερωθεί ως αντιστοιχία του όρου "offshore company". Χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια εταιρεία που έχει την έδρα της σε έναν από τους φορολογικούς παραδείσους, χωρίς συνήθως οι μέτοχοί της ή η δραστηριότητά της να σχετίζονται με κάποιον τρόπο με την εν λόγω χώρα (Σαββαΐδου, 2009). Ο αγγλικός όρος «offshore company» έχει αποδοθεί στην ελληνική νομολογία με ποικίλους όρους, όπως «εξωχώρια», «υπεράκτια», «υπερπόντια» ή «υπερόρια» εταιρεία (Σπυροπούλου, 2015).

Σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, ως εξωχώρια χαρακτηρίζεται μια εταιρεία που εδρεύει σε άλλη χώρα και εκμεταλλεύεται τη νομοθεσία αυτής της χώρας με σκοπό να δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλα κράτη, ενώ ταυτόχρονα απολαμβάνει εξαιρετικά ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση (Λεοντάρης, 2004).

Οι offshore ή υπεράκτιες εταιρείες, συγκροτούνται εννοιολογικά από δύο βασικά χαρακτηριστικά που τις διαφοροποιούν από τις αλλοδαπές (onshore) εταιρείες. Αυτά είναι το γεγονός ότι, εξ' ορισμού, υπάρχει απόσταση μεταξύ του τόπου ιδρύσεώς τους και του τόπου λειτουργίας τους, καθώς και η επιλογή του νομικού πλαισίου της χώρας ιδρύσεώς τους, το οποίο χαρακτηρίζεται ως φορολογικός παράδεισος. Στους φορολογικούς παραδείσους, η κύρια επιχειρηματική δραστηριότητα του νομικού προσώπου δεν αναπτύσσεται, αλλά χρησιμοποιείται αποκλειστικά για τη φοροαποφυγή, τη διατήρηση της ανωνυμίας των μετόχων και τη δυνατότητα ελεύθερης διαμόρφωσης του καταστατικού. Επιπλέον, συνήθως παρέχεται μεγάλη ελευθερία στους ιδρυτές για τον καθορισμό των σχέσεων τους, χωρίς την ύπαρξη υποχρεωτικών νομικών διατάξεων (Παμπούκης, 2001).

Η εμφάνιση των εξωχώριων εταιριών προήλθε αρχικά από μικρά κράτη με περιορισμένη οικονομική ισχύ και αβέβαιη εθνική κυριαρχία, είτε λόγω της γεωπολιτικής τους θέσης είτε λόγω της ξεχωριστής ιστορικής τους εξέλιξης. Με στόχο τη διατήρηση της κυριαρχίας τους

και την προώθηση της οικονομικής αυτονομίας και ανάπτυξής τους, δημιούργησαν ευνοϊκές συνθήκες για επιχειρηματική δραστηριοποίηση προς όφελος αλλοδαπών επενδυτών. Με αυτόν τον τρόπο, προσέλκυσαν ξένα κεφάλαια και προώθησαν την επενδυτική κινητικότητα στο έδαφός τους (Δουβής, 2008).

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η ίδρυση και λειτουργία μιας υπεράκτιας εταιρείας είναι ποικίλα. Το κυριότερο χαρακτηριστικό γνώρισμα των υπεράκτιων εταιρειών είναι το τρίπτυχο: εξοικονόμηση χρήματος – ταχύτητα – εχεμύθεια. Αρχικά η δημιουργία της είναι γρήγορη, απλή, οικονομική, χωρίς περίπλοκες διαδικασίες και προσφέρει μεγάλα περιθώρια για την ανάπτυξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας μέσω της ελεύθερης διαμόρφωσης του καταστατικού της (Παμπούκης, 2001). Η ανωνυμία του ιδιοκτήτη αποτελεί επίσης ένα από τα κεντρικά σημεία αναφοράς της θεωρίας των υπεράκτιων εταιρειών. Πιο συγκεκριμένα παρέχεται η δυνατότητα πλήρους ανωνυμίας των διοικητών και μετόχων της εταιρείας, η οποία μπορεί να είναι μονοπρόσωπη. Η αποφυγή φορολογικών επιβαρύνσεων αποτελεί δεδομένο, αποτελώντας το θεμελιώδες κίνητρο για τη δημιουργία εξωχώριων εταιριών. Αυτές οι εταιρείες απαλλάσσονται από το φόρο κληρονομιάς, δωρεάς, μεταβίβασης και γονικής παροχής σε περιπτώσεις ακινήτων, το φόρο τόκων στις καταθέσεις, τον φόρο πόθεν έσχες σε επίπεδο αγορών και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ενώ οι φορολογικοί συντελεστές στα κέντρα που φιλοξενούν αυτές τις εταιρίες είναι χαμηλοί σε σύγκριση με άλλες χώρες.

Συνεχίζοντας ακόμη ένα πλεονέκτημα αποτελεί και το γεγονός ότι μέσω της επένδυσης ατομικής περιουσίας σε εξωχώριες εταιρείες, αποφεύγεται η υποχρεωτική εκτέλεση επάνω της στη χώρα προέλευσης, που συνήθως είναι απαραίτητη για την κάλυψη προσωπικών χρεών. Παράλληλα, το τραπεζικό απόρρητο που τηρείται στα υπεράκτια κέντρα αποτρέπει τους ελέγχους και παρέχει προστασία στους επιχειρηματίες. Τέλος, η απασχόληση εργατικού δυναμικού εκτός των συνόρων της μητρικής εταιρείας έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή της αντίστοιχης εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, ενώ δεν υπάρχουν περιορισμοί στο συνάλλαγμα (Δουβής, 2008).

Εκτός όμως από τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζουν οι υπεράκτιες εταιρείες, αξίζει να σημειωθεί ότι εξαιτίας της ευρωπαϊκής χρηματοπιστωτικής κρίσης και των αποκαλύψεων παράνομης λειτουργίας πολλών υπεράκτιων εταιρειών, καθώς και της συμμετοχής τους σε μεγάλα οικονομικά σκάνδαλα, τα κράτη στα οποία λειτουργούν αυτές οι εταιρείες έχουν επιβάλλει αυστηρότερα θεσμικά πλαίσια για τον έλεγχό τους. Συγκεκριμένα, ορισμένα κράτη

επιβάλλουν περιορισμούς όσον αφορά τον τύπο δραστηριότητας που μπορούν να ασκούν οι υπεράκτιες εταιρείες, ενώ διενεργούν πιο αυστηρούς ελέγχους στις τραπεζικές τους συναλλαγές. Επιπλέον, επιβάλλουν περιορισμούς σχετικά με τη διατήρηση προσωπικού και τη διεξαγωγή εργασιών στη δικαιοδοσία της καταστατικής τους έδρας (Σπυροπούλου, 2015).

Όσον αφορά τις μορφές με τις οποίες εμφανίζονται οι υπεράκτιες-offshore εταιρείες, είναι αναγκαίο να σημειωθεί ότι αναπτύσσουν ποικίλες δραστηριότητες σε διάφορους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας και του παγκόσμιου εμπορίου με τις πιο βασικές μορφές να είναι οι παρακάτω:

Εταιρείες συμμετοχών (Holding Companies)

Η εταιρεία συμμετοχών αποτελεί μια συνηθισμένη εξωχώρια εταιρική δομή που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο του διεθνούς φορολογικού σχεδιασμού. Μέσω αυτής της δομής, εκκαθαρίζονται, συγκεντρώνονται ή επανεπενδύονται τα κέρδη που προκύπτουν από δραστηριότητες επιχειρήσεων σε ξένες χώρες, δημιουργώντας ένα εκτεταμένο δίκτυο επιχειρηματικής δραστηριότητας μέσω συνδεδεμένων εταιριών.

Η φοροαποφυγή που πραγματοποιείται μέσω αυτών των εξωχώριων εταιρειών συμμετοχής συνήθως επιτυγχάνεται με δύο βασικά σχήματα: μέσω της δημιουργίας υπεράκτιων υποκαταστημάτων ή μέσω της συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο διεθνών θυγατρικών εταιριών, με την τελευταία πρακτική να είναι πιο διαδεδομένη. Μέσω αυτού του σχεδιασμού, επιτυγχάνονται φορολογικά οφέλη σε επίπεδο μερισμάτων, κεφαλαιακών κερδών και συναλλαγματικών ελέγχων (Δουβής, 2008).

Εταιρείες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών

Μια εταιρεία παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, που εδρεύει σε υπεράκτιο κέντρο (χώρα), λειτουργεί ως μέσο μεταφοράς δανείων προς μια ξένη θυγατρική εταιρεία. Η επιλογή μιας εξωχώριας εταιρείας χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προσφέρει τη δυνατότητα αποτελεσματικής μετακίνησης των κερδών από τη ξένη θυγατρική (δανειολήπτρια), η οποία υπόκειται σε δικαιοδοσία με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, σε μια υπεράκτια

δικαιοδοσία με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές. Οι εταιρείες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών αποκτούν σημαντική αξία στην περίπτωση που μια χώρα επιβάλλει υψηλούς φορολογικούς συντελεστές σε εισοδήματα και μερίσματα. Επίσης η πληρωμή των τόκων δεν αφορά μόνο τη μείωση των φορολογητέων κερδών της δανειολήπτριας εταιρείας, αλλά μειώνει σημαντικά και τα μερίσματα που πρέπει να καταβληθούν. Το μειονέκτημα όμως αυτού του σχήματος είναι ότι οι χώρες έδρας της δανειολήπτριας εταιρείας επιβάλλουν φόρο κράτησης στο ποσό των τόκων του δανείου.

Εταιρείες αδειών – δικαιωμάτων

Μια εταιρεία μπορεί να χρησιμοποιεί μια υπεράκτια εταιρεία αδειών για να παρέχει άδειες χρήσης δικαιωμάτων σε μια ξένη θυγατρική επιχείρηση. Οι τακτικές πληρωμές για τη χρήση βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως πατέντες, πνευματικά δικαιώματα, σήματα, εικόνες, ήχοι και επιστημονικές πληροφορίες, λειτουργούν και χρησιμοποιούνται σαν ενοίκιο (royalties), δηλαδή σαν έξοδα που μειώνουν τα φορολογητέα έσοδα της επιχείρησης. Μέσω αυτής της διαδικασίας, παράλληλα, μεταφέρονται κέρδη και συγκεντρώνονται κεφάλαια στην υπεράκτια εταιρεία.

Εμπορικές εταιρείες (Trading companies)

Σε αυτήν την περίπτωση, μια εμπορική εταιρεία που έχει την έδρα της σε ένα φορολογικό παράδεισο, είτε εισαγωγικό είτε εξαγωγικό, δεσμεύεται να παραδώσει το προϊόν που έχει παραγγελθεί από τον προμηθευτή απευθείας στον πελάτη. Αυτό επιτυγχάνεται χωρίς να αποσταλεί το εμπόρευμα στο εξωχώριο χρηματοοικονομικό κέντρο, αποφεύγοντας έτσι διπλούς εισαγωγικούς δασμούς. Αντίθετα, η εμπορική εταιρεία αγοράζει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες από έναν αντιπρόσωπο και τα μεταπωλεί άμεσα σε μια ξένη θυγατρική εταιρεία. Η τιμή πώλησης είναι υψηλότερη από την τιμή αγοράς, καθώς ο στόχος της συναλλαγής είναι η μεταφορά κερδών από τη θυγατρική εταιρεία στο εξωχώριο χρηματοοικονομικό κέντρο, όπου υπάρχει ευνοϊκότερη φορολογία σε σύγκριση με τη χώρα της θυγατρικής (Δουβής, 2008).

Εταιρείες Παροχής Διοικητικών Υπηρεσιών (Administration companies)

Οι εταιρείες παροχής διοικητικών υπηρεσιών δημιουργούνται με σκοπό να αναλάβουν τη διαχείριση και τον έλεγχο ενός ομίλου επιχειρήσεων. Αυτές οι εταιρείες ιδρύονται σε ένα διεθνές εξωχώριο κέντρο που προσφέρει ευνοϊκό φορολογικό περιβάλλον και αναλαμβάνουν τη συγκέντρωση και εκτέλεση όλων των διοικητικών λειτουργιών του ομίλου με αντάλλαγμα πληρωμές που υπολογίζονται επί των κερδών των ξένων θυγατρικών εταιρειών του ομίλου. Στόχος του σχήματος είναι η αποφυγή της ανεπιθύμητης φορολογικής επιβάρυνσης στις χώρες όπου λειτουργούν οι θυγατρικές εταιρείες, με τη μεταφορά ενός μέρους των κερδών τους στο εξωχώριο χρηματοοικονομικό κέντρο, το οποίο επωφελείται από χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές (Δουβής, 2008).

Ναυτιλιακές εταιρείες (Shipping Companies)

Πολλά εξωχώρια κέντρα έχουν θεσπίσει ευνοϊκές διατάξεις για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ναυτιλίας, συμπεριλαμβανομένης της ναύλωσης και ενοικίασης πλοίων. Αυτές οι χώρες ενθαρρύνουν ενεργά τις ναυτιλιακές εταιρείες να επιλέξουν τις λεγόμενες "σημαίες ευκαιρίας", επιτρέποντας σε μια εταιρεία που δεν έχει μόνιμη εγκατάσταση να νηολογήσει τα πλοία της με σύντομες και λιγότερο αυστηρές διαδικασίες, με ιδιαίτερα χαμηλό και ανταγωνιστικό κόστος, χρησιμοποιώντας τη σημαία του εξωχώριου κέντρου. Τα κέρδη που προκύπτουν από την λειτουργία των πλοίων υπό τη σημαία αυτή υπόκεινται σε πολύ χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές.

Εμπιστεύματα (Trusts)

Η έννοια των trust αναπτύχθηκε ως ένας μηχανισμός για την προστασία περιουσίας, επιτρέποντας τη διαχωρισμένη ιδιοκτησία ή δικαιώματα ενός περιουσιακού στοιχείου. Οι βασικοί συμμετέχοντες σε ένα trust περιλαμβάνουν τον διαθέτη (settlor) που μεταφέρει την περιουσία του στο trust, τον διαχειριστή (trustee) που διοικεί το trust, τον θεματοφύλακα (custodian) και το δικαιούχο (beneficiary) που λαμβάνει τα οφέλη. Ένα trust αποτελεί

μηχανισμό μεταφοράς περιουσίας στον διαχειριστή (ακίνητα, μετρητά και αξιόγραφα) είτε αυτός είναι φυσικό πρόσωπο είτε εταιρεία. Η πιο συνηθισμένη αιτία για τη χρήση υπεράκτιων trust είναι η ανάγκη απόκρυψης της ταυτότητας του διαθέτη. Σε πολλά υπεράκτια κέντρα, όπου οι πληροφορίες δεν δημοσιεύονται, επιτυγχάνεται ο αποχωρισμός του πραγματικού δικαιούχου από την περιουσία του, με αποτέλεσμα την αποφυγή της υποχρέωσης προς απόδοση φόρων περιουσίας (Δουβής, 2008).

Εταιρείες επενδύσεων (Investment Companies)

Οι εταιρείες επενδύσεων ιδρύονται σε υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα με σκοπό να διαχειρίζονται την επένδυση κεφαλαίων που έχουν συγκεντρωθεί σε αυτές. Βασική τους επιδίωξη είναι να ελαχιστοποιήσουν ή να αποφύγουν πλήρως τη φορολόγηση στα έσοδα ή τους τόκους που προκύπτουν από τις διάφορες επενδύσεις που πραγματοποιούν (Δουβής, 2008).

Τραπεζικές εταιρείες (Banking Companies)

Οι εταιρείες αυτές αναλαμβάνουν τη χρηματοδότηση εταιριών σε διεθνές επίπεδο, παρέχοντας στους πελάτες τους τη δυνατότητα να αποφεύγουν συναλλαγματικούς ελέγχους, εκμεταλλευόμενες το φορολογικό πλεονέκτημα του χρηματοοικονομικού παραδείσου όπου εδρεύουν. Επιπλέον, παρέχουν ειδικές καταθέσεις χωρίς παρακρατούμενους φόρους επί των τόκων και επιλέγονται κυρίως από μικρές επιχειρήσεις ή ιδιώτες (Δουβής, 2008).

Εταιρείες υβρίδια

Οι εταιρείες αυτές προκύπτουν από τον συνδυασμό παραδοσιακών δομών εταιρειών. Για παράδειγμα, μια εμπορική επιχείρηση που λειτουργεί ως εταιρεία περιορισμένης ευθύνης συγκεντρώνει μια ομάδα εταίρων, κάθε ένας από τους οποίους συνεισφέρει οικονομικά ποσά

για το μερίδιό του στην εταιρεία. Τα χρήματα αυτά ανήκουν πλέον στην εταιρεία, η οποία τα χρησιμοποιεί για συγκεκριμένες δραστηριότητες με στόχο την επίτευξη κέρδους που στη συνέχεια μοιράζεται μεταξύ των εταίρων (Δουβής, 2008).

Εταιρείες Αντιπροσώπευσης

Πρόκειται για μια συνεργασία μεταξύ μιας εξωχώριας (offshore) εταιρείας και μιας εγχώριας (onshore) εταιρείας. Η εγχώρια εταιρεία ενεργεί ως αντιπρόσωπος (nominee) της εξωχώριας εταιρείας, αναλαμβάνοντας όλες τις πτυχές των συναλλαγών, όπως διαφήμιση, marketing, τιμολόγηση και λογιστική παρακολούθηση ενώ όλες οι συναλλαγές πραγματοποιούνται με το όνομα της εγχώριας εταιρείας για λογαριασμό της εξωχώριας. Η εκπρόσωπος εταιρεία δεν θα πρέπει να διενεργεί συναλλαγές στη χώρα όπου εδρεύει, οι μέτοχοι και μέλη της διοίκησης θα πρέπει να είναι διαφορετικά από αυτά της εξωχώριας εταιρείας, και η συμφωνία συνεργασίας μεταξύ των δύο εταιριών δεν πρέπει να υπογράφεται στη χώρα όπου λειτουργεί η onshore εταιρεία.

Αυτή η διαρρύθμιση εξυπηρετεί πελάτες που θέλουν να κρατήσουν χαμηλό φορολογικό προφίλ και να αποφύγουν την προσοχή των φορολογικών αρχών. Τα έσοδα από τις συναλλαγές διακινούνται απευθείας στην υπεράκτια εταιρεία, ενώ η εγχώρια εταιρεία λαμβάνει μόνο μια προμήθεια για τις παρεχόμενες υπηρεσίες, η οποία είτε καθορίζεται ως συγκεκριμένο ποσό είτε ως ποσοστό από κάθε συναλλαγή (Δουβής, 2008).

Εταιρείες ασφαλειών

Πολλοί διεθνείς οργανισμοί έχουν αναπτύξει την πρακτική να συνδυάζουν ένα υφιστάμενο trust σε φορολογικό παράδεισο με πολιτικές ασφάλισης. Με τον τρόπο αυτό, δημιουργούνται νέες ευκαιρίες, καθώς όταν κάποιος ασφαρίζεται, καταβάλλει ένα ασφάλιστρο, με την ασφαλιστική εταιρεία να χρησιμοποιεί μόνο ένα μικρό ποσοστό αυτού για την πραγματοποίηση της ασφάλισης. Το υπόλοιπο ποσό συνδυάζεται με τα δικά της επενδυτικά κεφάλαια, τα οποία διαχειρίζεται παθητικά με επενδύσεις χαμηλού κινδύνου. Με αυτόν τον τρόπο, η ασφαλιστική πολιτική συνδυάζεται με τη δημιουργία ενός επενδυτικού χαρτοφυλακίου που μπορεί να περιλαμβάνει όχι μόνο χρηματικά ποσά, αλλά και διάφορες

μορφές επενδύσεων όπως μετοχές, ομόλογα, παράγωγα και άλλα χρηματοοικονομικά προϊόντα (Μπεζαντάκος, 2014).

4.1.2 Ενδοομιλικές Συναλλαγές (Transfer Pricing)

Ο όρος "ενδοομιλική τιμολόγηση" (transfer pricing) αναφέρεται σε τιμές που εφαρμόζονται σε εμπορεύματα και υπηρεσίες που διαπραγματεύονται μεταξύ επιχειρήσεων που λειτουργούν υπό κοινό έλεγχο. Ως «τιμή ενδοομιλικής συναλλαγής» (transfer price) έχει ορισθεί «το ποσό που χρεώνεται από ένα τμήμα ενός οργανισμού για ένα προϊόν ή μια υπηρεσία που παρέχει σε ένα άλλο τμήμα του ίδιου οργανισμού (Τσουρουφλής, 2010).

Στο πλαίσιο ενός ομίλου επιχειρήσεων ή μεταξύ συνδεδεμένων επιχειρήσεων χρησιμοποιούνται πρακτικές στις συναλλαγές με σκοπό τη μεταφορά κερδών από τη μία επιχείρηση σε ένα κράτος σε μια άλλη επιχείρηση που βρίσκεται σε διαφορετικό κράτος. Αυτή η πρακτική υιοθετείται για να αποφευχθεί η υψηλή φορολογία στο κράτος όπου προκύπτουν τα φορολογητέα κέρδη και να μεταφερθούν σε άλλο κράτος, όπου οι φορολογικοί συντελεστές είναι πιο χαμηλοί (Σαββαΐδου, 2009). Για να γίνει πιο κατανοητή αυτή η πρακτική παρατίθεται το εξής παράδειγμα:

Η εταιρεία AB, μια εταιρεία παραγωγής στυλό που βρίσκεται στις Ηνωμένες Πολιτείες, κατασκευάζει στυλό με κόστος 10 cents το καθένα στην εγχώρια αγορά. Η θυγατρική εταιρεία της στον Καναδά CD, πουλά αυτά τα στυλό στους εγχώριους πελάτες με 1 δολάριο ανά στυλό και ξοδεύει 10 cents για μάρκετινγκ και διανομή. Το συνολικό κέρδος για την εταιρεία είναι 80 λεπτά ανά στυλό. Η AB σκέφτεται να ορίσει τιμή μεταφοράς μεταξύ 20 και 80 cents ανά στυλό για τις συναλλαγές με τη θυγατρική της. Στη περίπτωση έλλειψης κανονισμών για τις τιμές μεταφοράς, η AB θα επιλέξει στρατηγικά τις τοποθεσίες με χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές και θα προσπαθήσει να μεταφέρει περισσότερα κέρδη σε αυτές. Έτσι, αν οι φορολογικοί συντελεστές στον Καναδά είναι χαμηλότεροι από αυτούς στις Ηνωμένες

Πολιτείες, η εταιρεία θα προτιμήσει να χρεώσει τη χαμηλότερη δυνατή τιμή για τα στυλό που πουλάει στην CD.

Είναι πιο πολύπλοκο να επιτευχθεί με επιτυχία η παραπάνω στρατηγική φοροαποφυγής, καθότι συνήθως το νομικό πλαίσιο στη μια χώρα παρουσιάζει λιγότερες ασάφειες από ό,τι σε άλλες περιοχές. Αυτό καθιστά δύσκολο τον επιτυχή σχεδιασμό, ενώ ακόμη και τυχόν ασάφειες που υπάρχουν είναι πιθανόν να ανακαλυφθούν πιο εύκολα μέσω των φορολογικών ελέγχων που πραγματοποιούνται σε αυτήν τη χώρα (Τσουρουφλής, 2010).

4.1.3 Υποκεφαλαιοδότηση

Η πρακτική της υποκεφαλαιοδότησης συνήθως χρησιμοποιείται από συνδεδεμένες εταιρείες με σκοπό την αποφυγή ή μείωση των φορολογικών τους υποχρεώσεων. Μία εταιρεία που είναι εγκατεστημένη σε ένα κράτος δανείζει μεγάλα ποσά σε συνδεδεμένη με αυτή εταιρεία που βρίσκεται σε άλλη χώρα. Υπάρχει συμφωνία για την αποπληρωμή του δανείου, με σαφώς καθορισμένα τοκοχρεωλύσια σε τακτικά χρονικά διαστήματα. Η δανειολήπτρια επιχείρηση δαπανά ένα τμήμα των κερδών της για την καταβολή των συμφωνηθέντων τόκων όπου το ποσό αυτό μειώνει τα συνολικά φορολογητέα κέρδη της εταιρείας, ενώ η δανείστρια εταιρεία συνήθως υπόκειται σε χαμηλό φορολογικό καθεστώς και η είσπραξη των τόκων δεν επηρεάζει σημαντικά τη φορολογία της. Με αυτόν τον τρόπο, παρατηρείται μείωση των φορολογικών εσόδων στη χώρα φορολόγησης της δανειολήπτριας εταιρείας (Σαββαΐδου, 2009).

Ορισμένες χώρες έχουν θεσπίσει ειδικούς κανόνες για την αντιμετώπιση της πρακτικής της υποκεφαλαιοδότησης. Αυτοί οι κανόνες μπορεί να περιλαμβάνουν τα εξής:

A) Θέσπιση αναλογίας δανεισμού προς ίδια κεφάλαια

B) Θέσπιση ορίου εκπιπτόμενων τόκων δανείων με βάση ορισμένο ποσοστό επί των καθαρών κερδών των εταιριών

Γ) Στην υιοθέτηση κανόνων στο πλαίσιο της τιμολόγησης των συναλλαγών με βάση την αρχή των ίσων αποστάσεων (Σαββαΐδου, 2009)

Στην πρώτη περίπτωση, χρησιμοποιείται το κριτήριο της αναλογίας δανειακών προς ίδια κεφάλαια, με την καθιέρωση ενός συγκεκριμένου ορίου. Η υπέρβαση αυτού του ορίου σηματοδοτεί τη διακοπή του δικαιώματος έκπτωσης για το ποσό των υπερβαινόντων τόκων. Στη δεύτερη περίπτωση, θεσπίζεται ένα όριο για το ποσό των τόκων που δύνανται να αναγνωριστούν ως έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα. Η επιχείρηση μπορεί να αναγνωρίσει έκπτωση ποσού τόκων έως ένα συγκεκριμένο ποσοστό των καθαρών κερδών προ φόρων, τόκων και ενδεχομένως αποσβέσεων. Όταν οι καταβαλλόμενοι τόκοι υπερβαίνουν αυτό το ποσοστό, το υπερβάλλον είτε δεν αναγνωρίζεται είτε μεταφέρεται για έκπτωση στο μέλλον. Στην τρίτη περίπτωση, επιτρέπεται η έκπτωση των τόκων δανείων που αντιστοιχούν στους τόκους που θα εξέπιπταν, αν εφαρμοζόταν η αρχή των ίσων αποστάσεων. Σύμφωνα με αυτήν την αρχή, λαμβάνεται υπόψη η δανειοληπτική ικανότητα και η πραγματική ανάγκη της δανειολήπτριας εταιρείας, καθώς και η δανειοληπτική ικανότητα της φορολογούμενης δανειολήπτριας εταιρείας (Σαββαΐδου, 2009).

4.1.4 Treaty Shopping

Η πρακτική "treaty shopping" αναφέρεται σε περιπτώσεις όπου ένα άτομο ή μια νομική οντότητα, που δεν έχει απευθείας δικαίωμα σε φορολογικά προνόμια μέσω συνθηκών, χρησιμοποιεί ένα άτομο ή μια εταιρεία για να επωφεληθεί έμμεσα από αυτά. Δηλαδή συνήθως συμβαίνει όταν άτομα μιας χώρας, που δεν συμμετέχει σε μια συγκεκριμένη συνθήκη, χρησιμοποιούν αυτήν για να επωφεληθούν από προνόμια που δεν είναι διαθέσιμα στη χώρα κατοικίας τους.

Ο όρος "treaty shopping" συνδέεται στενά με τη φοροαποφυγή καθώς αποτελεί μια πρακτική που χρησιμοποιείται για τη μείωση των φορολογικών υποχρεώσεων. Είναι ένας τρόπος με τον οποίο οι φυσικοί ή νομικοί πρόσωπα προσπαθούν να αποφύγουν τη φορολογία συγκεκριμένων εισοδημάτων ή πληρωμών με τη χρήση συνθηκών φορολόγησης μεταξύ διαφορετικών χωρών. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση του "treaty shopping," ένα άτομο ή μια εταιρεία που δεν θα είχε άμεση πρόσβαση σε συγκεκριμένα φορολογικά προνόμια, χρησιμοποιεί τη δημιουργία μιας ενδιάμεσης νομικής οντότητας σε μια τρίτη χώρα που έχει

συνθήκη φορολόγησης με τη χώρα προέλευσής της. Μέσω αυτής της οντότητας, προσπαθεί να αποκομίσει τα φορολογικά οφέλη που δεν θα είχε απευθείας. Η πρακτική αυτή μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των φόρων που επιβάλλονται σε πληρωμές, ανακατανομή εισοδήματος για απαλλαγή από φόρους, και σε καταστάσεις διπλής μη φορολόγησης. Η επιδίωξη αυτών των οφελών συνδέεται στενά με την προσπάθεια να μειωθούν οι φορολογικές επιβαρύνσεις και να εκμεταλλευτούν τις διαφορές στους φορολογικούς συντελεστές μεταξύ διαφορετικών χωρών.

4.2 Μέθοδοι ξεπλύματος χρήματος

Το ξέπλυμα χρήματος αναφέρεται σε μια σειρά από διαδικασίες και τεχνικές που χρησιμοποιούνται με σκοπό την απόκρυψη της πραγματικής προέλευσης παράνομων εσόδων, προκειμένου να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι προέρχονται από νόμιμες πηγές. Οι τρόποι που χρησιμοποιούνται για το ξέπλυμα χρήματος είναι ποικίλοι και περιλαμβάνουν τη χρήση τραπεζικών συναλλαγών, κρυπτονομισμάτων και άλλων τεχνικών, με σκοπό την απόκρυψη της προέλευσης των παράνομων κερδών.

4.2.1 Ο Ρόλος των Υπεράκτιων (Offshore) Εταιρειών στο Ξέπλυμα Χρήματος

Τα υπεράκτια κέντρα παίζουν σημαντικό ρόλο στη νομιμοποίηση παράνομου χρήματος, με τη μεταφορά των κερδών από εγκληματικές δραστηριότητες μέσω νόμιμων συναλλαγών. Αποτελούν επομένως μια συνήθη πρακτική όπου οι επιχειρηματίες εκμεταλλεύονται την ανωνυμία που προσφέρουν αυτές οι εταιρίες για να αποκρύψουν τις οικονομικές τους συναλλαγές. Συχνά, ο τρόπος λειτουργίας περιλαμβάνει την πώληση μετοχών ή ακινήτων υπεράκτιων εταιρειών με σκοπό τη δημιουργία νόμιμων εσόδων. Ωστόσο, η πραγματική

αναγνώριση των δικαιούχων παραμένει δύσκολη λόγω της ανωνυμίας που παρέχουν αυτές οι εταιρείες.

Για παράδειγμα, κάποιος που κατέχει μαύρο χρήμα σε εξωχώρια εταιρεία μπορεί να δανείσει εικονικά χρήματα σε έναν συνεργάτη, ο οποίος αγοράζει ένα ακίνητο. Στη συνέχεια, το ακίνητο πωλείται σε υπεράκτια εταιρεία, νομιμοποιώντας τα χρήματα μέσω νόμιμων συναλλαγών και μεταφέροντας τα παράνομα κέρδη μέσω τραπεζικών κυκλωμάτων. Έπειτα, ο μεσάζων προχωρά στην πώληση του ακινήτου εκτός τραπεζικού συστήματος σε διπλάσια τιμή προς τον κάτοχο του μαύρου χρήματος και, στη συνέχεια, επιστρέφει εικονικά το δάνειο εκτός τραπεζικού συστήματος. Στη συνέχεια, ο κάτοχος του μαύρου χρήματος πωλεί το ακίνητο στην υπεράκτια εταιρεία στο τριπλάσιο ποσό από εκείνο που υποτίθεται ότι δάνεισε. Με αυτόν τον τρόπο, το μαύρο χρήμα μεταφέρεται νόμιμα μέσω της αγοραπωλησίας του ακινήτου (Ράγγος, 2023).

Είναι γνωστό όμως ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να επαληθεύουν την ταυτότητα των πελατών κατά τις μετρητικές συναλλαγές για να αποφεύγονται ενδεχόμενα προβλήματα. Για τον λόγο αυτό, χρησιμοποιούνται εταιρείες με ειδικό ρόλο στη μετατροπή και απόκρυψη των παράνομων εσόδων κατά τη διαδικασία του ξεπλύματος. Αυτές οι εταιρείες παίρνουν διάφορες μορφές, συμπεριλαμβανομένων:

- **Εταιρείες βιτρίνα:** Το μοντέλο αυτών των εταιρειών είναι πολύπλοκο, καθώς εμπλέκονται και σε νόμιμες δραστηριότητες για να κρύψουν τις παράνομες. Μια εταιρεία "βιτρίνα" εκδίδει ψευδείς λογαριασμούς σε συνεργασία με έναν υπάλληλο, ενώ επίσης χρησιμοποιείται για να διεξαγάγει υπερτιμημένες συναλλαγές με προμηθευτές. Συνήθως, οι ιδιοκτήτες παραμένουν ανώνυμοι, και η εταιρεία δεν έχει πραγματική οικονομική δραστηριότητα. Συνήθως, οι υπεύθυνοι που προσπαθούν να ξεπλύνουν χρήματα διαθέτουν περισσότερες από μία τέτοιες εταιρείες και μεταφέρουν τα παράνομα κεφάλαια από τη μία στην άλλη (Μελάς, 2010).
- **Εταιρείες φαντάσματα:** Αυτές οι εταιρείες υφίστανται μόνο ονομαστικά χωρίς καμία πραγματική διαδικασία σύστασης, καταχώρισης ή δημοσίευσης της εταιρικής τους μορφής. Συνήθως εμφανίζονται σε φορτωτικά έγγραφα και εντολές εμβασμάτων ως παραλήπτες ή άλλα τρίτα πρόσωπα, με σκοπό να αποκρύπτεται ο τελικός δικαιούχος των παράνομων χρημάτων (Χαραλαμπίδου, 2012).

- **Εταιρείες Σφραγίδα:** Η δημιουργία μιας εταιρείας σφραγίδας είναι εξαιρετικά εύκολη και γρήγορη, καθώς αποτελείται μόνο από τα έγγραφα ίδρυσης και έναν σύνδεσμο, συνήθως ένα δικηγόρο, ο οποίος λειτουργεί ως διαχειριστής της. Ο δικηγόρος διαθέτει μια σειρά από τέτοιες εταιρείες με διαφορετικά αντικείμενα δραστηριότητας, από τις οποίες ο ενδιαφερόμενος μπορεί να επιλέξει. Η χρήση αυτών των εταιρειών αποτελεί το πιο συνηθισμένο χαρακτηριστικό της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, καθώς διασφαλίζεται μυστικότητα και ανωνυμία. Συγκεκριμένα, η υπεράκτια εταιρεία σφραγίδα εμφανίζεται ως νομικό πρόσωπο που ενεργεί αντί αυτού, αποκρύπτοντας το φυσικό πρόσωπο του δράστη. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα χρήματα μεταφέρονται λογιστικά μέσω αλυσίδων τέτοιων εταιρειών στο νόμιμο χρηματοοικονομικό σύστημα, δυσκολεύοντας ακόμα περισσότερο τον εντοπισμό τους από τις αρχές επιβολής του νόμου (Χαραλαμπίδου, 2012).

- **Συναλλαγές στο Χρηματιστήριο:** Στις συναλλαγές στο χρηματιστήριο, η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ή παράνομες δραστηριότητες μπορεί να γίνει μέσω διαφόρων μεθόδων και με τη χρήση διάφορων νομικών οντοτήτων. Φυσικά πρόσωπα, offshore εταιρείες και νομικά πρόσωπα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσα για να κρύψουν την πραγματική προέλευση των χρημάτων. Τα χρηματιστηριακά προϊόντα που προσελκύουν αυτούς που επιθυμούν να διοχετεύσουν παράνομα κεφάλαια είναι τα εξής:
  1. Αγορά μετοχών εισηγμένων στο Χ.Α.Α.
  2. Αγορά μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων
  3. Τοποθετήσεις σε repos
  4. Αγορά ομολόγων
  5. Συμμετοχή σε δημόσιες εγγραφές εταιρειών που πρόκειται να εισαγάγουν τις μετοχές τους στο Χ.Α.Α.
  6. Αγορά χρηματιστηριακών παράγωγων προϊόντων.

Οι συναλλαγές στο χρηματιστήριο που στοχεύουν στο να διοχετεύσουν παράνομα κέρδη συνήθως πραγματοποιούνται μέσω χρηματιστηριακών εταιρειών, επενδυτικών εταιρειών, και εταιρειών λήψης διαβιβάσεων εντολών. Ωστόσο, η ανίχνευση ξεπλύματος χρήματος γίνεται

δύσκολη όταν ο επενδυτής και ο πελάτης της χρηματιστηριακής εταιρείας είναι υπεράκτιες εταιρείες ή φυσικά πρόσωπα που δρουν από το εξωτερικό καθότι η χρηματιστηριακή εταιρεία συχνά δεν έχει τη δυνατότητα να γνωρίζει λεπτομέρειες σχετικά με το "προφίλ" του τελικού επενδυτή (Μελάς, 2010).

4.2.2 Ο Ρόλος των Φορολογικών Παραδείσων στη Πρακτική του Ξεπλύματος

Οι χώρες που είναι γνωστές ως "φορολογικοί παράδεισοι" προσφέρουν οικονομικά και φορολογικά πλεονεκτήματα ενώ συνήθως, δεν επιβάλλουν σχεδόν καθόλου φόρους και χαρακτηρίζονται από οικονομική και πολιτική σταθερότητα.

Η πιο αποτελεσματική μέθοδος ξεπλύματος μαύρου χρήματος είναι η ίδρυση υπεράκτιων εταιριών σε αυτούς τους "φορολογικούς παραδείσους". Πρόκειται συνήθως για εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε), οι οποίες δημιουργούνται νόμιμα όμως το παράνομο στοιχείο εισέρχεται όταν χρησιμοποιούνται αθέμιτες διαδικασίες για τη νομιμοποίηση χρημάτων από παράνομες δραστηριότητες ή για φοροδιαφυγή. Για παράδειγμα, μια Ε.Π.Ε στο Παναμά μπορεί να κατέχει μια άλλη Ε.Π.Ε στα νησιά Cayman, η οποία, με τη σειρά της, κατέχει μια άλλη εταιρεία με τραπεζικούς λογαριασμούς στη Σιγκαπούρη. Αυτή η πρακτική δυσκολεύει τις αρχές να εντοπίσουν τον πραγματικό κάτοχο.

Μια άλλη μέθοδος ξεπλύματος είναι η τοποθέτηση κεφαλαίων σε εξωχώριες τράπεζες σε χώρες που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι. Οι τράπεζες αυτές τηρούν πιστά το τραπεζικό απόρρητο, προσφέροντας την απόλυτη ανωνυμία. Μεσάζοντες, όπως δικηγορικά γραφεία, επιλέγουν χώρες χωρίς συμφωνίες δικαστικής συνδρομής, ενώ ορισμένες χώρες όπως η Μάλτα, η Κύπρος και η Ελβετία, εξασφαλίζουν το τραπεζικό απόρρητο, προσφέροντας απόλυτη ανωνυμία. Υπάρχουν ωστόσο εξαιρέσεις σε περιπτώσεις πιέσεων για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή διασπάθιση δημόσιου χρήματος (Ράγγος, 2023).

Όσον αφορά την λίστα των χωρών που αποτελούν φορολογικό παράδεισο είναι η εξής (Πρώτο Θέμα, 2024):

1 Άγιος Ευστάθιος

- 2 Αλβανία
- 3 Ανατολικό Τιμόρ
- 4 Ανγκουίλα
- 5 Ανδόρρα
- 6 Βανουάτου
- 13 Γκέρνσεϋ
- 14 Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα
- 15 Ιρλανδία
- 16 Κατάρ
- 17 Κιργιστάν
- 18 Κόσσοβο
- 19 Κύπρος
- 20 Λιχτενστάιν
- 21 Μακάο
- 22 Μαλδίβες
- 23 Μαυροβούνιο
- 24 Μολδαβία
- 25 Μογγολία
- 26 Μονακό
- 27 Μπαρμπάντος
- 28 Μπαχάμες
- 29 Μπαχρέιν
- 30 Μπελίζ
- 31 Μποναίρ

- 32 Νήσοι Κέϋμαν
- 33 Νήσοι Μάρσαλ
- 34 Νήσοι Τερκς και Κάικος
- 35 Νήσος του Μαν
- 36 Ουγγαρία
- 37 Παραγουάη
- 38 Σάμπα
- 39 Σαουδική Αραβία
- 40 Τζέρσεϋ
- 41 Τουρκμενιστάν

4.2.3 Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Ηλεκτρονικής Μεταφοράς Κεφαλαίων

Η ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων αναφέρεται στη μεταφορά χρημάτων μέσω ηλεκτρονικών μέσων, όπως η ηλεκτρονική τραπεζική, τα ΑΤΜ, ηλεκτρονικά τερματικά και κινητά τηλέφωνα. Αυτή η διαδικασία μπορεί να γίνει εντός ή εκτός συνόρων και αποτελεί έναν από τους γρηγορότερους τρόπους μεταφοράς χρημάτων, με εκατομμύρια ευρώ που μεταφέρονται καθημερινά. Συστήματα όπως το Federal Reserve Wire Network (Fedwire), το Society for Worldbank Interbank Financial Telecommunication (SWIFT) και το Clearing House Interbank Payments System (CHIPS) διεκπεραιώνουν εκατομμύρια τραπεζικές μεταφορές κάθε μέρα. Ωστόσο, οι προσπάθειες ανίχνευσης έχουν εντατικοποιηθεί, με ειδικούς αλγόριθμους να εφαρμόζονται για την εντοπισμό ύποπτων δραστηριοτήτων. Παρ' όλα αυτά τα αλγοριθμικά συστήματα δεν είναι πάντα απόλυτα αξιόπιστα, οπότε υπάρχει πιθανότητα κάποιες συναλλαγές να μην ανιχνεύονται παρά την εντατικοποίηση των ελέγχων (Μπεντενιώτης, Ιωάννου, Κωνσταντίνου, Γεωργιάδης, 2022).

4.2.4 Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Κρυπτονομισμάτων

Τα κρυπτονομίσματα (μεταξύ άλλων, Bitcoin, Ethereum, Dogecoin ή Ripple) χρησιμοποιούνται από χρήστες σε όλο τον κόσμο ως μέσο πληρωμής, αποθήκευση αξίας και μέθοδος επένδυσης. Ωστόσο, μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για άλλους παράνομους σκοπούς, όπως ξέπλυμα χρήματος ή απάτες.

Πιο συγκεκριμένα, μέσω του διαδικτύου, πραγματοποιείται μεταφορά χρημάτων γρήγορα από έναν λογαριασμό σε άλλον με αποτέλεσμα να πραγματοποιούνται τραπεζικές συναλλαγές σε διάφορες χώρες. Η μέθοδος αυτή αποτελεί σοβαρό οικονομικό έγκλημα εξαιτίας του γεγονότος ότι μια εγκληματική ομάδα αγοράζει ψηφιακά νομίσματα με το παράνομο χρήμα και μετέπειτα, πραγματοποιεί πληρωμές σε τρίτα μέρη, τα οποία μετατρέπουν τα ψηφιακά νομίσματα σε φυσικό χρήμα. Καθώς οι υπηρεσίες αυτές δεν απαιτούν πιστοποίηση ταυτότητας, η διαδικασία γίνεται πολύ πιο απλή, με αποτέλεσμα να μειώνονται σημαντικά οι πιθανότητες εντοπισμού της προέλευσης των χρημάτων (Ράγγος, 2023).

4.2.5 Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Τυχερών Παιχνιδιών – Καζίνο

Ο κλάδος των τυχερών παιχνιδιών παρέχει ένα ιδανικό περιβάλλον για την διαδικασία του ξεπλύματος παράνομων κερδών. Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει διάφορες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων φυσικών και διαδικτυακών καζίνο, μπαρ και κλαμπ με μηχανήματα πόκερ και φρουτάκια και υπηρεσίες αθλητικών στοιχημάτων, οι οποίες διαχειρίζονται μεγάλες συναλλαγές, συχνά σε μετρητά.. Επιπλέον, ο κλάδος γνωρίζει ταχεία ανάπτυξη, με ρεκόρ εσόδων που αναφέρθηκαν για το 2021, φθάνοντας τα 261 δισεκατομμύρια δολάρια στις ΗΠΑ και τα 87,2 δισεκατομμύρια ευρώ στην Ευρώπη.

Οι εγκληματίες χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους για να ξεπλύνουν χρήματα μέσω του κλάδου των τυχερών παιχνιδιών, από εξελιγμένα συστήματα έως απλές τακτικές. Μια κοινή προσέγγιση περιλαμβάνει τη μετατροπή βρώμικου χρήματος σε μάρκες καζίνο ή ηλεκτρονικά υπόλοιπα, τον σύντομο τζόγο και, στη συνέχεια, την εξαργύρωση των κεφαλαίων. Για παράδειγμα, ένας δικηγόρος από τη Βιρτζίνια καταδικάστηκε το 2006 για ξέπλυμα 250.000 δολαρίων στο καζίνο Taj Mahal στο Atlantic City, μεταφέροντας κεφάλαια σε λογαριασμό τυχερών παιχνιδιών. Η τακτική που ακολούθησε ήταν να αγοράσει μάρκες αξίας 10.000 δολαρίων, να χάσει ποντάροντας ένα ποσό της τάξεως των 1.000 δολαρίων και στη συνέχεια να αποσύρει τα υπόλοιπα χρήματα που έμειναν.

Μια άλλη μέθοδος περιλαμβάνει εσκεμμένες απώλειες σε τυχερά παιχνίδια, όπου τα έσοδα από εγκληματικές πράξεις χάνονται σκόπιμα σε παιχνίδια καζίνο για να επωφεληθεί ένας συνεργός που παριστάνει έναν άλλο παίκτη. Αυτή η πρακτική επιτρέπει στους εγκληματίες να αποφεύγουν την ανίχνευση από τις πολιτικές καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, εστιάζοντας κυρίως στα κέρδη που προκύπτουν από επιτυχημένα στοιχήματα εναντίον του ίδιου του καζίνο.

Οι εγκληματίες επίσης μπορούν να νομιμοποιήσουν χρήματα μέσω του χώρου των τυχερών παιχνιδιών, ανταλλάσσοντας απευθείας τα έσοδα από εγκλήματα με τα νόμιμα κέρδη ενός άλλου παίκτη. Αυτό γίνεται προσφέροντας στους νικητές χρήματα σε μεγαλύτερη αξία από τα κέρδη τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση που αποκαλύφθηκε από τις αρμόδιες υπηρεσίες ελέγχου του ΣΔΟΕ και είναι η εξής: Αρχικά, το δίκτυο, το οποίο είχε εκτεταμένες συνδέσεις σε όλη την Ελλάδα, επικοινωνούσε με πράκτορες σε καταστήματα όπου είχε παιχτεί κάποιο υποτιθέμενο κερδισμένο δελτίο. Οι νικητές εντοπιζόνταν και, με τη συνδρομή των πρακτόρων, επικοινωνούσαν με κάποιον εκπρόσωπο της ομάδας. Στη συνέχεια, προτεινόταν στον νικητή να πουλήσει το δελτίο σε αυτούς και να λάβει το πλήρες ποσό, χωρίς να υποχρεωθεί να πληρώσει φόρους στην εφορία, αφού κάθε κέρδος υποβάλλεται σε φορολόγηση 15%. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι πράκτορες κερδίζουν ένα ποσοστό της φορολόγησης, ενώ το υπόλοιπο ποσό παραδίδεται στον νικητή. Αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας είναι η μεταβίβαση του δελτίου σε άλλα άτομα, οι οποίοι φαίνεται να κερδίζουν με τον "μαύρο" τρόπο στον πολιτιστικό κλάδο, όπως με δωροδοκίες, εκβιασμούς, παράνομη εμπορία ναρκωτικών, όπλων κλπ. (Εφημερίδα Δημοκρατία, 2013).

Συνολικά, οι μέθοδοι φοροαποφυγής και ξεπλύματος χρήματος αντιπροσωπεύουν μια σημαντική πρόκληση για τις αρχές επιβολής του νόμου και τις χρηματοοικονομικές οντότητες

παγκοσμίως. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων απαιτεί στρατηγικές συνεργασίας μεταξύ κρατών, διεθνών οργανισμών και ιδιωτικού τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ – ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΑΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Από την ενδεικτική επισκόπηση των φαινομένων του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της φοροαποφυγής καθώς και την ανάλυση των μεθόδων-τακτικών που προηγήθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, προκύπτουν ορισμένα σημαντικά χαρακτηριστικά που έχουν καταστήσει αυτά τα φαινόμενα αντικείμενο έρευνας και μελέτης από θεωρητικής και πρακτικής άποψης. Αυτά τα χαρακτηριστικά έχουν επισημανθεί από διεθνείς οργανισμούς και έχουν οδηγήσει τη διεθνή κοινότητα σε συντονισμένες προσπάθειες αντιμετώπισης του προβλήματος. Ο συνδυασμός των δράσεων κατά του ξεπλύματος χρήματος και της φοροαποφυγής αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την αποτελεσματική διαχείριση αυτών των προκλήσεων και τη διασφάλιση της δίκαιης και διαφανούς λειτουργίας του χρηματοοικονομικού συστήματος.

5.1 Καταπολέμηση της Φορολογικής Απάτης

Το ζήτημα της φορολογικής πολιτικής και της καταπολέμησης της φορολογικής απάτης έχει προσελκύσει μεγάλο ενδιαφέρον τα τελευταία χρόνια, καθώς έχουν αποκαλυφθεί πολλά περιστατικά τόσο φοροδιαφυγής όσο και φοροαποφυγής μέσα από δημοσιογραφικές ερευνητικές αναφορές καθώς και λόγω των αποκαλύψεων που έγιναν μέσω των Panama

Papers, Paradise Papers και LuxLeaks , οι οποίες έφεραν στο φως διάφορα συστήματα αποφυγής φορολογικών υποχρεώσεων. Επίσης, η συνδυασμένη πίεση από τους περιορισμούς στα δημόσια οικονομικά για πολλές χώρες επιδείνωσε το πρόβλημα της φορολογικής απάτης. Οι πολίτες άρχισαν να συνειδητοποιούν την ανάγκη για μια δίκαιη φορολογική πολιτική, ιδίως κατά τη διάρκεια της οικονομικής ύφεσης. Αυτό συνδέθηκε με την ανάγκη για μια πιο βιώσιμη φορολογική βάση που θα λαμβάνει υπόψη της πολλές πτυχές της φορολόγησης. Επομένως η προσπάθεια καταπολέμησης της φορολογικής απάτης αποσκοπεί στην ανάκτηση εσόδων που δεν καταβλήθηκαν στις δημόσιες αρχές, καθώς και στη διασφάλιση ότι οι παραβάτες δεν θα έχουν πλεονέκτημα έναντι των φορολογουμένων που συμμορφώνονται με τους κανόνες, διασφαλίζοντας έτσι τη δίκαιη μεταχείριση των πολιτών. Οι φόροι που δεν καταβάλλονται συνεπάγονται μειωμένα έσοδα για τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η αντιμετώπιση της φορολογικής απάτης λοιπόν απαιτεί συντονισμένες ενέργειες για να εξαλειφθεί η παράνομη συμπεριφορά, να αποτραπεί η μη φορολογική συμμόρφωση, και να κλείσουν τα κενά και οι αναντιστοιχίες στο φορολογικό σύστημα που ενδέχεται να επιτρέπουν πλεονεκτήματα σε βάρος των φορολογούμενων. Δεν αποτελεί μόνο ζήτημα των φορολογικών αρχών αλλά απαιτείται η διαβίβαση πληροφοριών από άλλες αρχές, ενώ είναι αναγκαία η διεθνής συνεργασία για να αντιμετωπιστεί η διασυνοριακή φορολογική απάτη και να επιτευχθεί η αποτελεσματική επίβλεψη των φορολογικών ροών.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2014-2019, έχουν γίνει σημαντικές ενέργειες για τη βελτίωση των φορολογικών συστημάτων και την αντιμετώπιση των διεθνών φορολογικών προκλήσεων. Αυτές οι ενέργειες περιλαμβάνουν την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των φορολογικών αρχών, την τροποποίηση οδηγιών για τη διοικητική συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επιπλέον, έχουν υποβληθεί νομοθετικές προτάσεις για την ενίσχυση της φορολογικής διαφάνειας και την αποτελεσματική φορολόγηση των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της φοροαποφυγής και της καθιέρωσης κοινών φορολογικών κανόνων για τις ψηφιακές επιχειρήσεις. Όλες αυτές οι ενέργειες έχουν στόχο να διασφαλίσουν την εφαρμογή αποτελεσματικών φορολογικών πρακτικών και να προσαρμόσουν τους φορολογικούς κανόνες στις νέες πραγματικότητες της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της τεχνολογίας.

5.2 Το Σχέδιο Δράσης BEPS

Το πρόβλημα της φορολογικής αποφυγής που προκύπτει από τη διασυνοριακή δραστηριότητα των πολυεθνικών εταιρειών έχει καταστεί ένα από τα σημαντικότερα θέματα στη διεθνή φορολογία. Η πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση των φορολογικών πρακτικών, γνωστή ως "Base Erosion and Profit Shifting" (BEPS), έχει αναδειχθεί ως ένα καίριο μέσο για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου. Το πρόγραμμα BEPS ξεκίνησε από τον ΟΟΣΑ και την ομάδα G20 τον Σεπτέμβριο του 2013 με στόχο να βοηθήσει τις κυβερνήσεις να αντιμετωπίσουν τη φορολογική αποφυγή από πολυεθνικές εταιρείες. Περιλαμβάνει 15 δράσεις και στοχεύει στην αντιμετώπιση των τεχνικών φορολογικού σχεδιασμού που χρησιμοποιούν οι πολυεθνικές εταιρείες οι οποίες εκμεταλλεύονται τα κενά και τις αναντιστοιχίες στις φορολογικές νομοθεσίες των διαφόρων χωρών για να μετακινήσουν τα κέρδη τους σε χώρες με χαμηλή ή μηδενική φορολόγηση. Επίσης, είναι σημαντικό ότι σε αυτή την πρωτοβουλία συμμετέχουν επί ίσοις όροις και οι αναπτυσσόμενες χώρες.

Συγκεκριμένα οι Δράσεις αυτές είναι οι εξής:

- **Δράση 1:** Αντιμετώπιση των Προκλήσεων της Ψηφιακής Οικονομίας
- **Δράση 2:** Εξουδετέρωση των Αποτελεσμάτων των Υβριδικών Αναντιστοιχιών
- **Δράση 3:** Ενίσχυση των Κανόνων των Ελεγχόμενων Αλλοδαπών Εταιρειών
- **Δράση 4:** Περιορισμός της Διάβρωσης της Φορολογητέας Βάσης μέσω της Έκπτωσης Τόκων και άλλων Χρηματοοικονομικών Πληρωμών
- **Δράση 5:** Αντιμετώπιση των Επιβλαβών Φορολογικών Πρακτικών πιο αποτελεσματικά, λαμβάνοντας υπ' όψιν τη Διαφάνεια και την Ουσία
- **Δράση 6:** Αποτροπή της Κατάχρησης των Συμβάσεων
- **Δράση 7:** Αποτροπή της τεχνητής αποφυγής του καθεστώτος της Μόνιμης Εγκατάστασης
- **Δράσεις 8-10:** Διαβεβαίωση ότι οι Ενδοομιλικές Τιμολογήσεις είναι σύμφωνες με την πραγματοποίηση κερδών
- **Δράση 11:** Μέτρηση και παρακολούθηση των BEPS

- **Δράση 12:** Απαίτηση από τους Φορολογούμενους να αποκαλύπτουν τις Διευθετήσεις σχετικά με Επιθετικό Φορολογικό Σχεδιασμό
- **Δράση 13:** Επανεξέταση των Εγγράφων Ενδοομιλικών Τιμολογήσεων
- **Δράση 14:** Αποτελεσματικότητα των Μηχανισμών Επίλυσης Διαφορών
- **Δράση 15:** Ανάπτυξη ενός Πολυμερούς Εργαλείου

Δύο χρόνια μετά, στις 5 Οκτωβρίου 2015, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) ανακοίνωσε το τελικό σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση της "Διάβρωσης της φορολογικής βάσης και τη μεταφορά κερδών" (Base Erosion Profit Shifting - BEPS) που στοχεύει στην αύξηση της διαφάνειας μέσω της υποχρεωτικής αναφοράς πληροφοριών, τον περιορισμό ή ακόμη και την εξάλειψη της χρήσης παραδοσιακών μέσω φορολογικού σχεδιασμού και την ενίσχυση των πολιτικών ενδοομιλικής τιμολόγησης με αυστηρότερες προδιαγραφές (Νασόπουλος, 2019).

Επαύξηση της διαφάνειας μέσω της γνωστοποίησης στοιχείων

Η BEPS υποστηρίζει την υποχρεωτική αναφορά πληροφοριών προς τις φορολογικές αρχές και τη διευκόλυνση της διασυνοριακής ανταλλαγής πληροφοριών. Αυτό σημαίνει ότι η διαβίβαση των οικονομικών δεδομένων από πολυεθνικές εταιρείες στις φορολογικές αρχές των χωρών όπου λειτουργούν γίνεται είτε υποχρεωτική είτε θεωρείται θετική πρακτική. Αυτά τα δεδομένα μπορεί να περιλαμβάνουν πληροφορίες για το σύνολο της δραστηριότητας του ομίλου και τις φορολογικές του υποχρεώσεις σε παγκόσμια κλίμακα. Με αυτόν τον τρόπο, οι φορολογικές αρχές αποκτούν μια ολοκληρωμένη εικόνα της φορολογικής κατάστασης του ομίλου στην επικράτειά τους και μπορούν να προβαίνουν σε σημαντικές παρατηρήσεις για τη φορολογική συμμόρφωσή του. Τώρα, οι φορολογικές αρχές έχουν αυξημένες δυνατότητες ανταλλαγής πληροφοριών μέσω πολλαπλών Διεθνών Συμφωνιών Ανταλλαγής Πληροφοριών και τη χρήση ηλεκτρονικών πρωτοκόλλων ανταλλαγής πληροφοριών.

Περιορισμός ή εξάλειψη παραδοσιακών εργαλείων φορολογικού σχεδιασμού

Η BEPS αποσκοπεί στο να τερματιστούν πολλές πρακτικές φορολογικού σχεδιασμού που συχνά χρησιμοποιούνται για να μειωθούν οι φορολογικές υποχρεώσεις μέσω της μεταφοράς κερδών σε χώρες με χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές. Αυτές οι τεχνικές περιλαμβάνουν συναλλαγές χωρίς πραγματική αξία με επιχειρήσεις σε φορολογικά ευνοϊκές χώρες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η καταβολή royalties ή διαχειριστικών τελών, καθώς και η σύναψη ενδοομιλικών δανείων. Η αποδοχή αυτών των συναλλαγών από τις φορολογικές αρχές της θιγόμενης χώρας βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην αξιολόγηση του πραγματικού αντίκτυπου αυτών των συναλλαγών, που γίνεται κυρίως μέσω της ανάλυσης των πολιτικών της ενδοομιλικής τιμολόγησης.

Μια άλλη σημαντική αλλαγή που εισάγει η BEPS είναι η αναθεώρηση του άρθρου 5 των Συμβάσεων Αποφυγής Διπλής Φορολογίας (ΣΑΔΦ). Αυτό το άρθρο ορίζει τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη ή μη μιας μόνιμης εγκατάστασης αλλοδαπής εταιρείας σε μια συγκεκριμένη χώρα. Οι επικείμενες αλλαγές μπορεί να θέσουν υπό αμφισβήτηση παραδοσιακές πρακτικές που επιτρέπουν τις πωλήσεις χωρίς την καταβολή φόρου εισοδήματος από τον πωλητή στη χώρα του αγοραστή.

Αυστηροποίηση των πολιτικών ενδοομιλικής τιμολόγησης (Transfer Pricing)

Το transfer pricing αναδεικνύεται ως ένα από τα κύρια εργαλεία για τον προσδιορισμό, τη χαρακτηρισμό και την ποσοτικοποίηση της ουσιαστικότητας των συναλλαγών μεταξύ συνδεδεμένων επιχειρήσεων. Αυτή την προσέγγιση υιοθετεί και ο ΟΟΣΑ, με μεγάλο μέρος των δράσεων του στο πλαίσιο της BEPS να επικεντρώνεται στην αναθεώρηση των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τις Ενδοομιλικές Συναλλαγές (OECD Transfer Pricing Guidelines). Οι αλλαγές που επιφέρονται με τις αναθεωρημένες Κατευθυντήριες Γραμμές θα επηρεάσουν σημαντικά το είδος και το περιεχόμενο της τεκμηρίωσης των ενδοομιλικών συναλλαγών.

Οι παραπάνω δράσεις περιλαμβάνουν μέτρα για νέες υποχρεώσεις αναφοράς για τις Πολυεθνικές Επιχειρήσεις προς τις Φορολογικές Αρχές, με σκοπό να διασφαλιστεί η διαφάνεια σχετικά με τις δραστηριότητές τους και να αντιμετωπιστεί η παραποίηση της

φορολογικής νομοθεσίας. Ταυτόχρονα, προβλέπονται αλλαγές στην τεκμηρίωση των εσωτερικών συναλλαγών, στην έννοια της μόνιμης εγκατάστασης και στους κανόνες για τις ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρίες (CFCs), καθώς και αυστηρότεροι κανονισμοί για τη χρήση πολύπλοκων χρηματοπιστωτικών εργαλείων και υβριδικών προϊόντων από τις Πολυεθνικές Επιχειρήσεις (Veldhuizen, Τενεκετζή, 2015) .

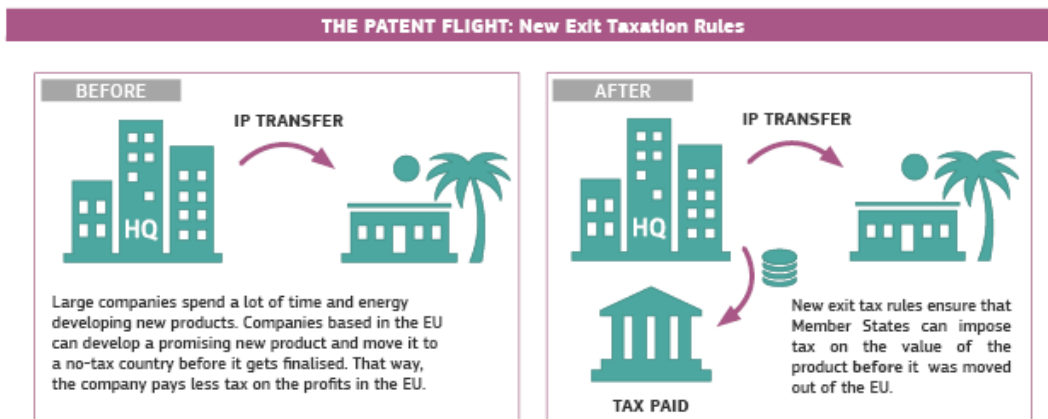
5.3 Πακέτο Μέτρων κατά της Φοροαποφυγής («ΑΤΑD»)»

Τον Ιανουάριο του 2016 το συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσίασε ένα Πακέτο Μέτρων κατά της Φοροαποφυγής (Anti-Tax Avoidance Package, «ΑΤΑD»), το οποίο βασίζεται σε τρεις πυλώνες. Ο πρώτος αποσκοπεί στη διασφάλιση μιας αποτελεσματικής φορολόγησης, ώστε ο φόρος επί των κερδών των εταιρειών να καταβάλλεται στη χώρα όπου πραγματοποιούνται αυτά τα κέρδη. Ο δεύτερος αποσκοπεί στη βελτίωση της φορολογικής διαφάνειας και της φορολογικής συμμόρφωσης, εφοδιάζοντας τις φορολογικές αρχές με τις απαραίτητες γνώσεις και εργαλεία από άλλες χώρες, προκειμένου να ασκήσουν αποτελεσματικά τον φορολογικό έλεγχο ενώ ο τρίτος πυλώνας έχει ως στόχο την αντιμετώπιση του προβλήματος της διπλής φορολογίας, δηλαδή συνδέεται με τη διασυνοριακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Αθανασάκη, 2019).

Η συγκεκριμένη Οδηγία αποτελεί την απάντηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πρόγραμμα δράσης του ΟΟΣΑ για την Αντιμετώπιση της Διάβρωσης της Φορολογικής Βάσης και της Μετατόπισης Κερδών (BEPS), ενώ ακολουθεί τις οδηγίες αυτού και λειτουργεί συμπληρωματικά προς αυτό.

Συγκεκριμένα το περιεχόμενο της εν λόγω Οδηγίας αναφέρεται στα εξής κύρια μέτρα κατά της φοροαποφυγής (ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2016/1164 Του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2016)

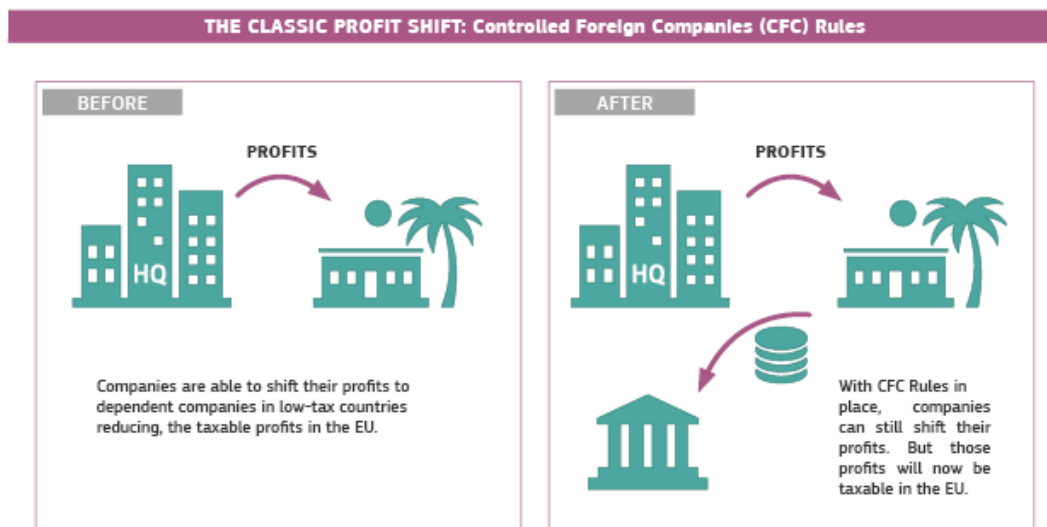
1. Περιορισμός των τόκων

Παρατηρείται ότι αρκετοί όμιλοι εταιριών για να μειώσουν τη συνολική φορολογική τους επιβάρυνση, χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο πρακτικές όπως η Διάβρωση της Φορολογικής Βάσης και η Μετακίνηση Κερδών (BEPS), συχνά επικεντρωμένες σε υπερβολικές πληρωμές τόκων. Συνεπώς, είναι απαραίτητο να οριστεί ένα ποσοστό για το ποσό που μπορεί να αφαιρεθεί από τα φορολογήσιμα κέρδη πριν από τους τόκους, τους φόρους, τις αποσβέσεις και τις απομειώσεις (EBITDA) του φορολογούμενου. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλουν περιορισμούς σε αυτό το ποσό, να ορίσουν χρονικά όρια για τη μεταφορά δανείων που δεν δικαιούνται φορολογικής ελάφρυνσης, ή να περιορίσουν το κόστος του δανεισμού που δεν δικαιούται έκπτωση φόρου. Δεδομένου ότι ο στόχος είναι η θέσπιση ελάχιστων προτύπων, θα μπορούσε να προβλεφθεί η επιλογή για τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν μια εναλλακτική προσέγγιση για τα κέρδη πριν από τους τόκους και τους φόρους (EBIT), η οποία θα προσαρμόζεται έτσι ώστε να είναι ισοδύναμη με ένα ποσοστό που βασίζεται στα EBITDA.. Επιπροσθέτως οι χώρες μέλη μπορούν να χρησιμοποιήσουν στοχευμένους κανόνες για τη ρύθμιση της δανειοληπτικής χρηματοδότησης εντός των ομίλων εταιριών, όπως κανόνες για την υποκεφαλαιοποίηση, ενώ τα έσοδα που δεν επιβαρύνονται με φόρους δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό των τόκων, καθώς θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνο το φορολογητέο εισόδημα για το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί έκπτωση φόρου.

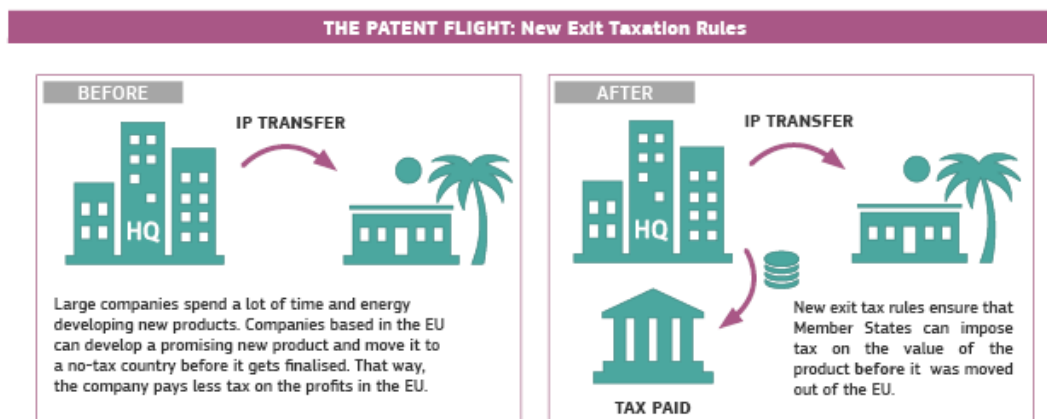

2. Κανόνες για τις ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρείες (CFC Rules)

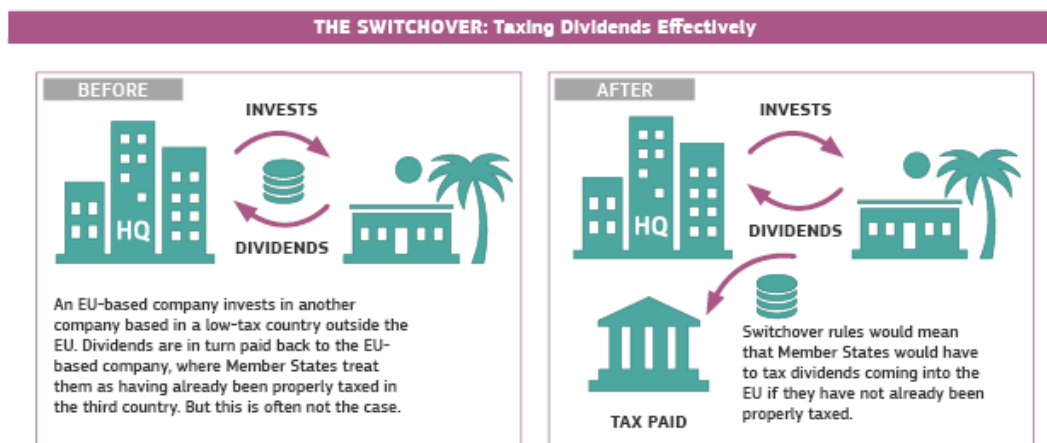
Οι κανόνες για τις ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρείες (ΕΑΕ) έχουν ως αποτέλεσμα να μεταφέρεται το εισόδημα μιας θυγατρικής εταιρείας με χαμηλή φορολογία στη μητρική της εταιρεία. Στη συνέχεια, η μητρική εταιρεία φορολογείται γι' αυτό το εισόδημα στο κράτος κατοικίας της. Ανάλογα με τις πολιτικές προτεραιότητες, οι κανόνες για τις ΕΑΕ μπορεί να επικεντρώνονται είτε στην ελεγχόμενη θυγατρική συνολικά είτε σε ειδικές κατηγορίες εισοδήματος. Για να αποτραπεί η φορολογική απάτη, είναι σημαντικό οι κανόνες για τις ΕΑΕ να επικεντρώνονται στις καταστάσεις όπου η πλειονότητα των αποφάσεων λαμβάνεται στη χώρα του φορολογούμενου. Για να μειωθούν οι γραφειοκρατικές επιβαρύνσεις, ορισμένα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρέσουν οντότητες με χαμηλές αποδόσεις ή μικρά κέρδη από αυτούς τους κανόνες. Επιπλέον, είναι απαραίτητο οι κανόνες για τις ΕΑΕ να καλύπτουν τα κέρδη των μόνιμων εγκαταστάσεων που δεν απαλλάσσονται ή δεν φορολογούνται στη χώρα του φορολογούμενου. Τέλος, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιήσουν υψηλά κλασματικά όρια φορολογικού συντελεστή κατά τη μεταφορά των κανόνων για τις ΕΑΕ στο εθνικό τους δίκαιο.

3. Φορολόγηση κατά την έξοδο

Η φορολόγηση κατά την έξοδο έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι, όταν κάποιος μεταφέρει περιουσιακά στοιχεία ή τη φορολογική του κατοικία εκτός ενός κράτους, τότε αυτό το κράτος φορολογεί την οικονομική αξία του κεφαλαιακού κέρδους που παράγεται στο έδαφός του, ακόμα κι αν δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμα. Συνεπώς, πρέπει να καθοριστούν ποιες περιπτώσεις υπόκεινται σε φορολόγηση κατά την έξοδο και πώς θα υπολογίζεται ο φόρος σε αυτές τις περιπτώσεις, όπως πρέπει να οριστεί μια δίκαιη αξία για τα μεταφερθέντα περιουσιακά στοιχεία, με βάση τις αρχές του πλήρους ανταγωνισμού.

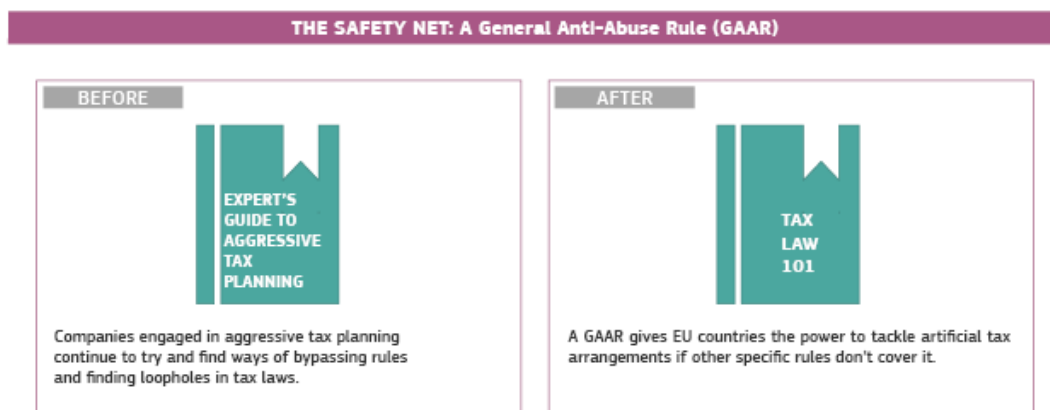
4. Κανόνες μετάβασης

Τα μερίσματα, τα κεφαλαιακά κέρδη και τα κέρδη από μόνιμη εγκατάσταση, τα οποία εισέρχονται στην ΕΕ από τρίτες ή μη κοινοτικές χώρες, συχνά απαλλάσσονται από το φόρο

για την αποφυγή της διπλής φορολόγησης. Ορισμένες εταιρείες εκμεταλλεύονται την απαλλαγή αυτή για να απολαμβάνουν διπλή μη φορολόγηση των εισοδημάτων αυτών και με άλλα λόγια, αποφεύγουν να φορολογούνται καθόλου. Η οδηγία προτείνει την εφαρμογή ενός κανόνα μετάβασης, ο οποίος απαιτεί από τις εταιρείες να ενημερώνουν τη φορολογική αρχή της ΕΕ σχετικά με τη λήψη μερισμάτων και το αν αυτά φορολογούνται αλλού. Οι φορολογικές αρχές θα έχουν στη συνέχεια την εξουσία να παρακρατούν φορολογικές απαλλαγές εάν το εισόδημα φορολογείται με πολύ χαμηλό ή ανύπαρκτο συντελεστή στην τρίτη χώρα. Εάν επιβεβαιωθεί ότι το μέρισμα φορολογήθηκε κανονικά στην τρίτη χώρα, το κράτος μέλος θα μπορούσε να παρέχει στην εταιρεία πίστωση για τους φόρους που καταβλήθηκαν εκεί.

5. GAAR

Πολλές νομικές αρχές έχουν υιοθετήσει το Γενικό Κανόνα κατά της Φοροαποφυγής (GAAR), ενώ άλλες εξετάζουν την ενσωμάτωσή του ή τη βελτίωση του ήδη υφιστάμενου κανόνα τους. Το GAAR μπορεί να εφαρμοστεί από μια φορολογική αρχή για να αποτρέψει ανεπιθύμητες πρακτικές φοροαποφυγής, οι οποίες διαφεύγουν των όρων και της νόμιμης ερμηνείας του φορολογικού νόμου. Ειδικότερα ένα GAAR σχεδιάζεται συνήθως για να ακυρώσει πρακτικές που, αν και νόμιμες στην εμφάνισή τους, εφαρμόζονται με τρόπο που υπονομεύει την πραγματική πρόθεση του φορολογικού νόμου, όπως όταν υπάρχει κατάχρηση ή εκμετάλλευση του νόμου αυτού. Αυτό συνήθως επιτυγχάνεται με τη δυνατότητα της φορολογικής αρχής να ακυρώσει ένα συγκεκριμένο φορολογικό όφελος ή να επιβάλει διαφορετική (υψηλότερη) φορολογική επιβάρυνση στο φορολογούμενο σε περιπτώσεις όπου η πορεία των ενεργειών του φορολογούμενου είναι τόσο προφανώς τεχνητή, ώστε να μπορεί να εξηγηθεί μόνο από την επιθυμία να επωφεληθεί από ένα σχετικό φορολογικό όφελος.

Κατά την εξέταση της θέσπισης ενός GAAR θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον νομικό σχεδιασμό και στη διαθέσιμη διοικητική ικανότητα και υποδομή. Ως εκ τούτου, η επιτυχία ενός GAAR ως προς την επίτευξη των σκοπών του θα εξαρτηθεί τελικά από α) τον νομικό σχεδιασμό και τη σύνταξη του GAAR και β) την ικανότητα της φορολογικής αρχής να εφαρμόζει κατάλληλα το GAAR με μετρημένο, ισορροπημένο και προβλέψιμο τρόπο, γιαυτό μάλιστα ορισμένες χώρες έχουν συστήσει ειδικές επιτροπές GAAR για το σκοπό αυτό (Waerzeggers , 2013).

5.4 Οι Οδηγίες της ΕΕ για την Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες

Στην Ευρώπη λόγω των αυξανόμενων ανησυχιών για το εμπόριο ναρκωτικών, εντείνεται η ανάγκη για διεθνή συνεργασία και δέσμευση για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει εγκρίνει πολλά ψηφίσματα που υποστηρίζουν τη δημιουργία μιας παγκόσμιας πρωτοβουλίας για την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών και ενσωματώνουν μέτρα για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Αυτή η προσέγγιση έχει επηρεάσει τις κυβερνήσεις και τα νομοθετικά όργανα σε όλα τα κράτη μέλη, έχοντας σημαντικό αντίκτυπο στο μέλλον των οδηγιών της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επιπλέον, παγκόσμια πρωτοβουλία για την καταπολέμηση αυτού του προβλήματος υποστηρίζεται από τα Ηνωμένα Έθνη με την επικύρωση της Σύμβασης της Βιέννης και τη δημιουργία της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) από την ομάδα G7, σε συνεργασία με την Επιτροπή της ΕΕ, ενώ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει θεσπίσει έξι AMLD, με κάθε νέα οδηγία να βασίζεται και να αντικαθιστά την προηγούμενη, ενισχύοντας τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση του ζητήματος (Stankevičiūtė , 2023).

5.5 Η Συνθήκη της Βιέννης

Κατά τη δεκαετία του 1980, το πρόβλημα του ξεπλύματος χρήματος από παράνομες δραστηριότητες, κυρίως από εγκλήματα σχετικά με ναρκωτικά, έφτασε σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα. Ως αποτέλεσμα, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών συνέταξε στις 20 Δεκεμβρίου 1988 στη Βιέννη τη Σύμβαση για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών. Αυτή η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ στις 11 Νοεμβρίου 1990 όπου συμφωνήθηκε τα κράτη-μέρη να λάβουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις με γνώμονα την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και έχει υπογραφεί μέχρι σήμερα από ογδόντα επτά χώρες (Τραγάκης, 1996).

5.6 FATF (Financial Action Task Force)

Το δεύτερο σημαντικό βήμα στη διεθνή αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος υπήρξε η σύνοδος της Ομάδας των επτά μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου (G-7) στο Παρίσι στις 16 Ιουλίου 1989. Στη συνάντηση αυτή συνεστήθη η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force - FATF), με έδρα το Παρίσι όπου κύρια αποστολή της ήταν η ανάπτυξη και η προώθηση πολιτικών και πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

Η δράση της FATF διακρίνεται σε τρία επίπεδα: Αρχικά, παρακολουθεί και αξιολογεί διεθνώς το φαινόμενο του ξεπλυμένου χρήματος. Δεύτερον, καθορίζει κατευθυντήριες γραμμές και προτείνει μέτρα για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου. Τέλος, ελέγχει την εφαρμογή των Συστάσεων από τα κράτη μέλη, συντάσσοντας ετήσιες εκθέσεις αξιολόγησης.

Το 1990, η FATF δημοσίευσε τις αρχικές σαράντα συστάσεις με σκοπό την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, οι οποίες όμως αναθεωρήθηκαν το 1996, το 2001, το 2003 και το 2012. Οι συστάσεις της FATF παρέχουν έναν πλήρη και ομοιόμορφο οδηγό για τις χώρες,

προκειμένου να αντιμετωπίσουν το ξέπλυμα χρήματος, τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και τη χρηματοδότηση της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής. Λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές νομικές, διοικητικές και λειτουργικές δομές, καθώς και τα διαφορετικά χρηματοπιστωτικά συστήματα σε κάθε χώρα, δεν είναι εφικτό για όλες να υιοθετήσουν πανομοιότυπα μέτρα για την αντιμετώπιση αυτών των απειλών. Ως εκ τούτου, οι συστάσεις της FATF θεσπίζουν ένα διεθνές σημείο αναφοράς το οποίο οι χώρες θα πρέπει να τηρούν, προσαρμόζοντας τις προσεγγίσεις τους σύμφωνα με τις ιδιαίτερες συνθήκες τους.

Οι 40 συστάσεις χωρίζονται σε επτά βασικούς τομείς:

- 1) Πολιτικές και συντονισμός για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AML/CFT)
- 2) Νομιμοποίηση εσόδων και κατάσχεση
- 3) Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και χρηματοδότηση της διάδοσης
- 4) Προληπτικά μέτρα
- 5) Διαφάνεια και πραγματική κυριότητα νομικών προσώπων και διατάξεων
- 6) Εξουσίες και ευθύνες των αρμόδιων αρχών και άλλα θεσμικά μέτρα
- 7) Διεθνής συνεργασία

Όπως αναφέρθηκε, οι 40 συστάσεις της FATF αναθεωρήθηκαν για πρώτη φορά τον Ιούλιο του 1996 με στόχο τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής τους. Κατά τη διάρκεια αυτής της αναθεώρησης, επικεντρώθηκε στην τυπολογία των εγκλημάτων που καλύπτονταν από τα νομοθετήματα, στα είδη των ιδρυμάτων που υπόκεινται σε εποπτεία και έλεγχο, καθώς και στις ειδικές υποχρεώσεις τους. Για παράδειγμα, η υποχρέωση αναφοράς ύποπτων συναλλαγών αναβαθμίστηκε από εθελοντική σε υποχρεωτική, ενώ διευρύνθηκε το πεδίο των νομοθετημάτων για να καλύπτουν τα έσοδα από όλα τα σοβαρά εγκλήματα. Επιπλέον, εξετάστηκε η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μέσω του κυβερνοχώρου των πληρωμών.

Το 2003, η FATF προχώρησε σε μια εκτεταμένη αναθεώρηση των 40 Συστάσεών της, με τις συνοπτικές ρυθμίσεις να αντικαθίστανται από λεπτομερείς, και τις γενικές προτροπές από συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Το 2012, η FATF όχι μόνο επανεξέτασε τις 40 Συστάσεις, αλλά τις αναδιαμόρφωσε πλήρως και τις βελτίωσε.

Είναι γενικά παραδεκτό ότι οι συστάσεις της FATF θεσπίζουν βασικές αρχές δράσης για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων και παρέχουν τη δυνατότητα στα κράτη που τις υιοθετούν να τις προσαρμόσουν στο δικό τους νομικό και οικονομικό πλαίσιο. Παρόλο που δεν έχουν τη δεσμευτική ισχύ διεθνών συμβάσεων, έχουν μεγάλη επίδραση στην τραπεζική πρακτική και στη νομοθεσία των χωρών που τις αποδέχονται.

5.6 AMLD (Anti-money laundering directive)

Τρίτος σταθμός για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί η οδηγία AMLD που αντιπροσωπεύει ένα σύνολο κανονιστικών απαιτήσεων που καθορίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) με στόχο την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας στα κράτη μέλη της ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AMLD) αφορά τις διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για να αποτραπεί η διασφάλιση ότι οι εγκληματίες δεν θα μπορούν να καλύψουν τα παράνομα κέρδη τους.

Κάθε χώρα θεσπίζει τους δικούς της νόμους AML, οι οποίοι συνήθως βασίζονται στην καθοδήγηση της FATF. Στην Ευρώπη, οι κανόνες AML καθορίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μέσω της οδηγίας της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Έπειτα, κάθε κράτος μέλος της ΕΕ εφαρμόζει αυτήν την οδηγία στο εθνικό του νομικό σύστημα.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει θεσπίσει έξι AMLD συνολικά, με κάθε μία να βασίζεται και να αντικαθιστά την προηγούμενη. Η πρώτη οδηγία δημοσιεύθηκε στις 10 Ιουνίου 1991 και σύμφωνα με αυτήν, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποχρεούνταν να ενσωματώσουν τις διατάξεις της στις εθνικές τους νομοθεσίες έως την 1η Απριλίου 1994. Επικεντρώθηκε στον ρόλο των τραπεζών ως τις κύριες υπόχρεες οντότητες και ορίστηκαν έννοιες όπως η δέουσα επιμέλεια, η πολιτική "Γνώρισε τον πελάτη σου", η αναφορά ύποπτων/ασυνήθων συναλλαγών, καθώς και άλλοι σχετικοί ορισμοί. Αυτό αποτέλεσε ένα σημαντικό και θετικό πρώτο βήμα για την αντιμετώπιση του προβλήματος του ξεπλύματος

χρήματος, το οποίο μέχρι τότε είχε παραμεληθεί ευρέως. Αυτό θεωρήθηκε θετικό βήμα, αλλά κατέδειξε επίσης την ανάγκη για επέκταση της νομοθεσίας, καθώς οι εγκληματίες εκμεταλλεύονταν και άλλους τομείς πέρα του χρηματοπιστωτικού για να κάνουν ξέπλυμα χρήματος.

Η δεύτερη οδηγία ανακοινώθηκε τον Δεκέμβριο του 2001 λίγο μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου και στόχευε στην κάλυψη των κενών της πρώτης Οδηγίας. Το περιεχόμενο της βασίστηκε στις αναθεωρημένες συστάσεις της Financial Action Task Force (FATF) το 1996, διευρύνοντας έτσι τον αριθμό των βασικών αδικημάτων αναφορικά με το ξέπλυμα χρήματος. Μια σημαντική αλλαγή ήταν η ανάγκη σύστασης ειδικών Αρχών σε κάθε κράτος-μέλος, στις οποίες τα υπόχρεα πρόσωπα θα έπρεπε να αναφέρουν τις ύποπτες συναλλαγές. Ακόμη επεκτάθηκε ο κατάλογος των υπόχρεων προσώπων, καθώς κατανοήθηκε ότι και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εκτός από τις τράπεζες χρησιμοποιούνται για το ξέπλυμα χρήματος.

Η τρίτη οδηγία τέθηκε σε ισχύ το 2005, φθάνοντας πολύ σύντομα σε σύγκριση με την προηγούμενη οδηγία και αποτέλεσε μια ανάγκη να δώσει η ΕΕ μια απάντηση στον «Πόλεμο κατά της Τρομοκρατίας». Ο νόμος περί τρομοκρατίας του Ηνωμένου Βασιλείου του 2000 και το 2003, καθώς και οι αναθεωρημένες συστάσεις της FATF για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (CFT) επηρέασαν το περιεχόμενο της οδηγίας. Η τρίτη οδηγία λοιπόν προβλέπει για πρώτη φορά μέτρα δέουσας επιμέλειας για τα υπόχρεα πρόσωπα, με στόχο την αποτροπή παροχής υπηρεσιών σε τρομοκράτες ή τρομοκρατικές οργανώσεις. Επιπλέον, επεκτείνει τη λίστα των υπόχρεων προσώπων περιλαμβάνοντας τους λογιστές και τα καζίνο, δίνοντας νέα προσέγγιση στην εφαρμογή πρακτικών κατά του ξεπλύματος μαύρου χρήματος, λαμβάνοντας υπόψη τον κίνδυνο που παρουσιάζει κάθε πελάτης.

Η τέταρτη οδηγία θεσπίστηκε τον Ιούνιο του 1917 και αναβάθμισε τις υποχρεώσεις των υπόχρεων προσώπων προς την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Εκτός από τις χρηματοπιστωτικές οντότητες, περιλάμβανε επίσης τα μη χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στις υποχρεώσεις της. Μια από τις σημαντικές αλλαγές ήταν η οριοθέτηση ποσοτικά των συναλλαγών που θα θεωρούνταν ύποπτες, λαμβάνοντας υπόψη τη σχέση του πελάτη. Τονίστηκε επίσης η σημασία της διαφάνειας στις εταιρικές δομές για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και της φοροδιαφυγής καθώς και εμπλουτίστηκαν τα μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας για τα Πολιτικώς Εκτεθειμένα

Πρόσωπα. Τέλος, ορίστηκε η υποχρέωση καταγραφής των πραγματικών δικαιούχων των νομικών οντοτήτων από τις Δημόσιες Αρχές.

Ένα χρόνο αργότερα το 2018 εισάγεται η Πέμπτη οδηγία. Τα συνεχή περιστατικά τρομοκρατικών επιθέσεων στην Ευρώπη, όπως οι επιθέσεις στο Charlie Hebdo το 2015 και η επίθεση στη Γέφυρα του Λονδίνου τον Ιούνιο του 2017, είχαν σημαντική επίδραση στο περιεχόμενο της οδηγίας. Η Πέμπτη οδηγία λοιπόν σπεύδει να ρυθμίσει το θέμα των προπληρωμένων καρτών θέτοντας όρια και περιορισμούς στη χρήση τους ενώ θεσπίζονται οι διατάξεις περί κρυπτονομισμάτων και ηλεκτρονικών πορτοφολιών, ορίζοντας τα «εικονικά νομίσματα» και τους «παρόχους υπηρεσιών θεματοφυλακής πορτοφολιών. Επίσης, προβλέπεται ότι τα μητρώα των πραγματικών ιδιοκτητών επιχειρήσεων θα είναι προσβάσιμα σε όλους, και θα υπάρχει μεγαλύτερη ηλεκτρονική παρακολούθηση των πελατών. Τέλος, θα δημιουργηθεί ένας πιο λειτουργικός κατάλογος για την αναγνώριση των Πολιτικώς Εκτεθειμένων Προσώπων.

Η τελευταία οδηγία τέθηκε σε ισχύ στις 3 Δεκεμβρίου 2020 και εφαρμόστηκε από τις ρυθμιζόμενες οντότητες έως τις 3 Ιουνίου 2021. Κύριος στόχος της είναι να διευκολύνει την ανίχνευση εγκλημάτων ξεπλύματος χρήματος και την αναγνώριση των δραστών τους, τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τις αρχές επιβολής του νόμου. Η οδηγία ενθαρρύνει τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου στα κράτη μέλη της ΕΕ να συνεργάζονται για την αντιμετώπιση εγκλημάτων που εμπλέκουν πολλαπλές δικαιοδοσίες και ενισχύει τη διασυνοριακή συνεργασία. Η οδηγία διευκρινίζει τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και καθιερώνει έναν κατάλογο 22 κύριων αδικημάτων. Για πρώτη φορά, το έγκλημα στον κυβερνοχώρο συμπεριλαμβάνεται ως πρωταρχικό αδίκημα, αντικατοπτρίζοντας την αλλαγή των εγκληματικών μεθόδων. Πολύ σημαντικό είναι το γεγονός πως η έκτη οδηγία επιβάλλει αυστηρότερες ποινές, με τουλάχιστον τέσσερα χρόνια φυλάκισης για τα αδικήματα ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Με άλλα λόγια η τελευταία οδηγία είναι συνολικά ένα πακέτο μέτρων που έχουν σχεδιαστεί για να ενισχύσουν την ικανότητα της ΕΕ να αντιμετωπίζει τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία, αυξάνοντας την επιβολή κυρώσεων και επεκτείνοντας το πεδίο εφαρμογής του νομοθετικού πλαισίου.

Συνοψίζοντας η καταπολέμηση της φοροαποφυγής και του ξεπλύματος χρήματος απαιτεί συντονισμένες δράσεις από πολλούς φορείς. Απαιτούνται συνεχείς βελτιώσεις στη νομοθεσία, στην τεχνολογία και στη συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, επιχειρήσεων και

κοινωνίας. Όσον αφορά το νομοθετικό πλαίσιο είναι σημαντικό να θεσπίζονται αποτελεσματικοί νόμοι και κανονισμοί που να διευκρινίζουν τις υποχρεώσεις και τις κυρώσεις για τις παραβάσεις. Ταυτόχρονα, πρέπει να υπάρχει αποτελεσματική εποπτεία και επιβολή των νόμων για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση. Ωστόσο, η πιο σημαντική πτυχή είναι η συνεργασία. Κυβερνήσεις, επιχειρήσεις και κοινωνία πρέπει να εργαστούν από κοινού για να αντιμετωπίσουν αυτό το πρόβλημα. Μόνο με διαρκή διάλογο, ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασία μπορούμε να προοδεύσουμε προς έναν κόσμο όπου η οικονομία είναι δίκαιη, διαφανής και απαλλαγμένη από παράνομες πρακτικές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ PANAMA PAPERS

6.1 Σύντομη επισκόπηση των Panama Papers

Το σκάνδαλο των Panama Papers ήταν μια από τις πιο σημαντικές διαρροές δεδομένων στην ιστορία που δημοσιοποιήθηκαν τον Απρίλιο του 2016. Πρόκειται για μια μαζική διαρροή πληροφοριών από τη δικηγορική εταιρεία Mossack Fonseca, η οποία είχε την έδρα της στον Παναμά. Η διαρροή αυτή έγινε γνωστή μέσω της γερμανικής εφημερίδας Süddeutsche Zeitung και της Διεθνούς Κοινοπραξίας Ερευνητικής Δημοσιογράφων (ICIJ), μια μη κυβερνητική οργάνωση που εδρεύει στις ΗΠΑ και προέβη πρώτη στη δημοσιοποίηση των εν λόγω εγγράφων (Το ΒΗΜΑ, 2016).

Σύμφωνα με το Transparency International UK, οι διαρροές από τα Panama Papers αποκάλυψαν πως πρόκειται για ένα σύστημα με έντονη εγκληματικότητα, η οποία έχει ριζώσει βαθιά και λειτουργεί πλέον προς το συμφέρον των διεφθαρμένων στον κόσμο της ελίτ. Τα έγγραφα που διέρρευσαν από τη Mossack Fonseca αποκαλούνται "Panama Papers" επειδή η διαρροή προήλθε από το Παναμά. Ωστόσο, η κυβέρνηση του Παναμά εξέφρασε αντίρρηση για το όνομα αυτό, καθώς φαινόταν να ρίχνει αρνητικό φως στη χώρα. Ο Παναμάς διαβεβαιώνει

ότι δεν είχε καμία σχέση με τις δραστηριότητες της Mossack Fonseca. Παρόλα αυτά, ο όρος παρέμεινε, ενώ ορισμένα μέσα ενημέρωσης αναφέρθηκαν στη διαρροή ως "Mossack Fonseca Papers".

Οι αποκαλύψεις αυτές αναφέρουν ότι η Mossack Fonseca είχε βοηθήσει εταιρείες και ιδιώτες από περισσότερες από 200 χώρες να κρύψουν τα χρήματά τους σε υπεράκτιους λογαριασμούς, φορολογικούς παραδείσους. Τα Panama Papers αποκάλυψαν την ύπαρξη σχεδόν 214.000 υπεράκτιων εταιρειών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν χιλιάδες άτομα υψηλού προφίλ, όπως πολιτικοί, διασημότητες και ηγέτες επιχειρήσεων. Αυτό το σκάνδαλο αποκάλυψε τον τρόπο με τον οποίο οι πλούσιοι εκμεταλλεύονταν τους υπεράκτιους φορολογικούς παραδείσους για να αποφύγουν τον δημόσιο έλεγχο, να ξεπλύνουν χρήματα και να εμπλακούν σε άλλες παράνομες ενέργειες (Kenton ,2022).

6.2 Το Χρονικό της Αποκάλυψης και Τα Εμπλεκόμενα Μέρη

Τα Panama Papers αρχικά διέρρευσαν στη δημοσιότητα από μια ανώνυμη πηγή που αυτοαποκαλούνταν "John Doe", ο οποίος πρότεινε να διαρρεύσει τα έγγραφα χωρίς να ζητήσει καμία οικονομική αποζημίωση ως αντάλλαγμα, προς τη γερμανική εφημερίδα Süddeutsche Zeitung το 2015. Αυτή η εφημερίδα στη συνέχεια μοιράστηκε τις πληροφορίες με τη Διεθνή Κοινοπραξία Ερευνητικών Δημοσιογράφων (ICIJ), ένα παγκόσμιο δίκτυο με έδρα στις ΗΠΑ. Η ICIJ παρέδωσε το υλικό σε 107 μέσα ενημέρωσης σε 80 χώρες, συμπεριλαμβανομένων εφημερίδων όπως η γαλλική Le Monde και η βρετανική The Guardian. Έτσι, δημιουργήθηκε μια κοινή βάση δεδομένων για τα 11,5 εκατομμύρια έγγραφα που διέρρευσαν, περιλαμβάνοντας πληροφορίες από το 1977 έως τον Δεκέμβριο του 2015. Οι δημοσιογράφοι ερεύνησαν αυτά τα δεδομένα για έναν χρόνο, δημιουργώντας το μεγαλύτερο διεθνές έργο δημοσιογραφίας. Η είδηση παρέμεινε μυστική μέχρι την 3η Απριλίου 2016, όταν δημοσιεύτηκαν οι πρώτες αναφορές για τις διαρροές. Τον Μάιο, η ICIJ δημοσίευσε μια βάση δεδομένων με πληροφορίες για περίπου 214.000 υπεράκτιες εταιρείες παγκοσμίως.

Τα δεδομένα που προέκυψαν από την εταιρεία Mossack Fonseca καλύπτουν περισσότερες από 200.000 εταιρείες, για τις οποίες η εταιρεία είχε δραστηριοποιηθεί ως

εγγεγραμμένος εκπρόσωπος. Συχνά, αυτές οι εταιρείες χρησιμοποιούνταν νόμιμα για να κρατούν ανώνυμη ιδιοκτησία και τραπεζικούς λογαριασμούς, και ήταν εγγεγραμμένες σε διάφορα υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα. Ειδικότερα, οι Βρετανικές Παρθένοι Νήσοι είχαν περισσότερες από 100.000 τέτοιες εταιρείες. Αντί να επικοινωνεί άμεσα με τους ιδιοκτήτες των εταιρειών, η Mossack Fonseca συνήθως εργαζόταν με οδηγίες από μεσάζοντες, όπως λογιστές, δικηγόρους, τράπεζες και εταιρείες εμπιστοσύνης (Garside, Watt, Pegg, 2016). Μετά τη διαρροή των Panama Papers, η Mossack Fonseca ανακοίνωσε ότι η συμμετοχή της σε αυτό το μαζικό παγκόσμιο σκάνδαλο είχε προκαλέσει σοβαρές ζημιές στη φήμη και τα οικονομικά της γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα να τερματίσει τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες στις 14 Μαρτίου 2018 (Collin, 2016).

Ανάμεσα στους πελάτες της Mossack Fonseca εντοπίστηκαν διάσημοι προσωπικότητες από τον χώρο της ψυχαγωγίας, πολιτικοί και άλλα δημόσια πρόσωπα. Μεταξύ αυτών βρίσκονταν μέλη της διεθνούς διοικητικής ομοσπονδίας ποδοσφαίρου, FIFA, καθώς και εταιρείες που τους επιβλήθηκαν κυρώσεις από το Υπουργείο Οικονομικών των Ηνωμένων Πολιτειών. Αυτές περιλάμβαναν εταιρείες που σχετιζονταν με ανώτερα πολιτικά πρόσωπα στη Βόρεια Κορέα και τη Συρία.

Η αποκάλυψη προσώπων από τον πολιτικό χώρο αναμφίβολα προκάλεσε έντονες αντιδράσεις. Τα Panama Papers αποκαλύπτουν τη σύνδεση 140 πολιτικών από περισσότερες από 50 χώρες, μεταξύ των οποίων και 72 ενεργών πολιτικών, με τη δικηγορική εταιρεία Mossack Fonseca. Οι αρχειοθετημένες πληροφορίες, που ερευνήθηκαν από 107 δημοσιογραφικά πρακτορεία σε 78 χώρες, αποκαλύπτουν περιπτώσεις ξεπλύματος χρήματος και αποφυγής φόρων. Μεταξύ των προσώπων συγκαταλέγονται ο Ισλανδός πρωθυπουργός Sigmundur Gunnlaugsson όπου κατηγορείται ότι διατηρούσε κρυφά χρεοκοπημένες τράπεζες της χώρας του οι οποίες αργότερα μεταφέρθηκαν σε μία υπεράκτια εταιρεία, με τμήμα αυτής να πωλείται στη σύζυγό του μόνο με ένα δολάριο. Παρότι ο ίδιος ισχυριζόταν ότι δεν διέπραξε τίποτα παράνομο, παραιτήθηκε. Ο πρωθυπουργός του Πακιστάν Nawaz Sharif παραιτήθηκε επίσης μετά τις καταγγελίες διαφθοράς που προέκυψαν από τις αποκαλύψεις ότι η οικογένειά του χρησιμοποίησε υπεράκτιες εταιρείες για να αποκτήσει ακίνητα στο Λονδίνο. Επιπροσθέτως η οικογένεια του Κινέζου προέδρου Xi Jinping, καθώς και οκτώ πρώην μέλη του κυβερνώντος σώματος της Κίνας, αναφέρθηκαν ως συνδέσεις με υπεράκτιες εταιρείες. Οι κινεζικές αρχές απάντησαν μάλιστα με απαγόρευση δημοσίευσης σχετικών θεμάτων στα μέσα ενημέρωσης. Ο πρόεδρος της Συρίας, Bashar al-Assad, εμφανίζεται στα έγγραφα του Παναμά μέσω δύο ανιψιών του, των Rami και Hafez Makhoul, οι οποίοι έχουν τον έλεγχο των

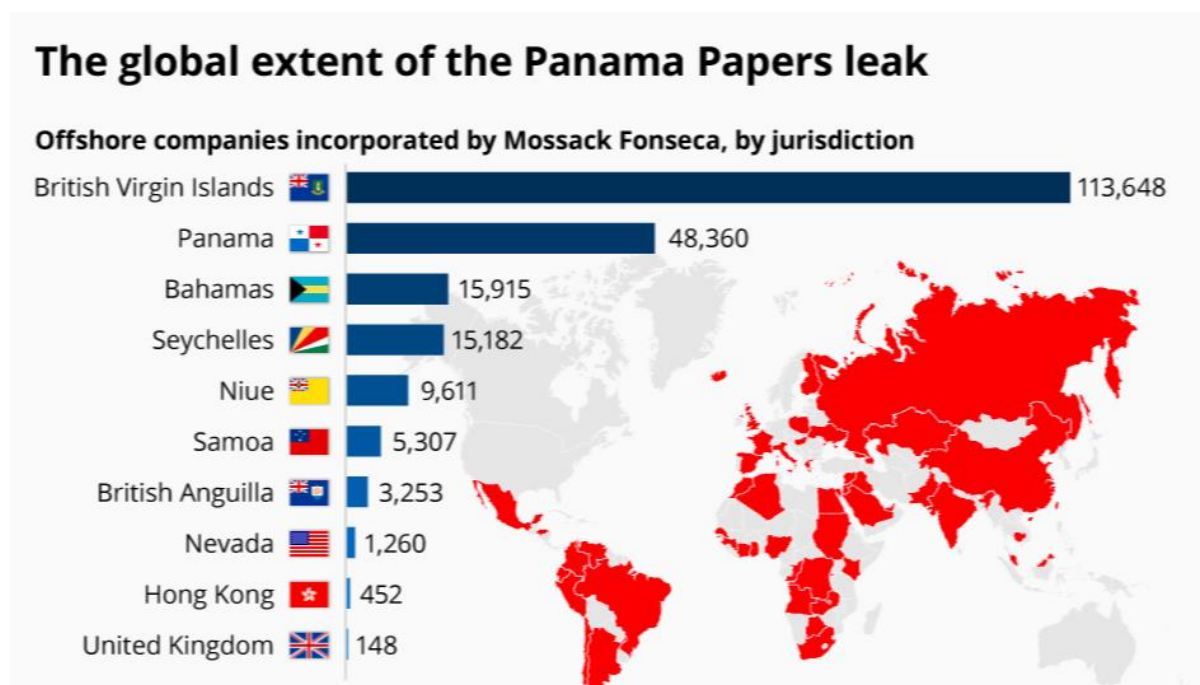
σημαντικότερων εταιρειών πετρελαίου και τηλεπικοινωνιών στη Συρία. Για ένα διάστημα, οποιαδήποτε ξένη εταιρεία που επιθυμούσε να δραστηριοποιηθεί στη Συρία, έπρεπε να λάβει έγκριση από τους Makhlouf. Ακόμη, τα έγγραφα αποκάλυψαν τη σύνδεση του πατέρα του Βρετανού πρωθυπουργού David Cameron με τη Mossack Fonseca και τη χρήση υπεράκτιων εταιρειών για την αποφυγή φόρων.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι μέσω των Panama Papers αποκαλύπτεται ένα δίκτυο υπεράκτιων συναλλαγών που φαίνεται να συνδέεται με τον Ρώσο πρόεδρο Vladimir Putin. Αν και το όνομα του Putin δεν εμφανίζεται στα έγγραφα, πολύ κοντινοί συνεργάτες του φαίνεται να εμπλέκονται σε μεγάλα χρηματικά ποσά μέσω offshore συναλλαγών ύψους άνω των 2 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Συγκεκριμένα, ένας παιδικός φίλος του Putin, ο Sergei Roldugin, και μια μεγάλη ρωσική τράπεζα βρίσκονται στο επίκεντρο αυτών των συναλλαγών. Ο εκπρόσωπος του Κρεμλίνου, Dmitry Peskov, δήλωσε ότι οι αναφορές δεν επιβεβαιώνουν την παρουσία του Πούτιν. Στα ευρήματα των Panama Papers, αναγράφεται το όνομα του προέδρου της Ουκρανίας, Petro Poroshenko του οποίου η επιχειρηματική αυτοκρατορία περιλαμβάνει τηλεοπτικά κανάλια, ένα ναυπηγείο και εργοστάσια αυτοκινήτων, ο οποίος βρέθηκε να κατέχει περιουσιακά στοιχεία σε υπεράκτιες εταιρείες. Φέρεται να είναι ο μοναδικός μέτοχος σε μια εταιρεία που δημιουργήθηκε στις Βρετανικές Παρθένες Νήσους κατά τη διάρκεια της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία τον Αύγουστο του 2014, όταν τα ρωσικά στρατεύματα κατευθύνονταν προς την χώρα για να υποστηρίξουν τους αυτονομιστές. Το γραφείο του Ποροσένκο υποστηρίζει ότι η εταιρεία δεν σχετίζεται με τη στρατιωτική ή πολιτική κατάσταση της Ουκρανίας.

Εκτός από τα ονόματα που αναφέρθηκαν, σύμφωνα με αναφορές του ιταλικού περιοδικού L' Espresso, περίπου 1.000 Ιταλοί φέρονται να έχουν εμπλακεί με υπεράκτιες εταιρείες στην υπόθεση. Τα έγγραφα αποκάλυψαν συμβάσεις που χρονολογούνται μέχρι το 2007, στις οποίες φαίνεται να εμπλέκεται ο Luca Cordero di Montezemolo ως επικεφαλής μιας υπεράκτιας εταιρείας με την ονομασία Lenville. Ο Montezemolo, ο οποίος υπήρξε πρόεδρος της Fiat και διευθύνων σύμβουλος της Ferrari κατά την εν λόγω περίοδο, αρνήθηκε να κάνει οποιαδήποτε σχόλια. Σύμφωνα με το περιοδικό, εμπλέκονται επίσης οι τράπεζες UniCredit και Ubi Banca. Συγκεκριμένα, η UniCredit φαίνεται να είχε 80 υπεράκτιες εταιρείες που διαχειριζόταν μέσω της εταιρείας στο Παναμά του Mossack Fonseca, αλλά φέρεται να αποσύρθηκε από αυτήν την πρακτική το 2010 (Ρούσης, 2017).

6.3 Ο Οικονομικός και Πολιτικός Αντίκτυπος της Διαρροής των Panama Papers

Τα Panama Papers θεωρούνται μία από τις πιο σημαντικές διαρροές πληροφοριών στην ιστορία του δημοσιογραφικού ερευνητικού ρεπορτάζ. Αυτή η μαζική διαρροή αρχείων, που περιλάμβανε εκατομμύρια έγγραφα από τη δικηγορική εταιρεία Mossack Fonseca, αποκάλυψε τη στενή σχέση μεταξύ πολιτικών προσώπων και επιχειρηματικών συμφερόντων, αναδεικνύοντας περιπτώσεις διαφθοράς και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το Ηνωμένο Βασίλειο αποτέλεσε το πιο δημοφιλές φορολογικό καταφύγιο για την δημιουργία υπεράκτιων εταιρειών.

Το σκάνδαλο των Panama Papers είχε σημαντικές επιπτώσεις τόσο στον πολιτικό όσο και στον οικονομικό τομέα παγκοσμίως. Όπως ειπώθηκε, τα διαρρεύσαντα δεδομένα αποκάλυψαν πολλές υποθέσεις υπεράκτιας φοροδιαφυγής, φοροαποφυγής και άλλων παράνομων δραστηριοτήτων, εμπλέκοντας πολιτικούς, επιχειρηματίες και διάσημα πρόσωπα.

Μια έρευνα πραγματοποιήθηκε για να διερευνήσει τις επιπτώσεις των φορολογικών παραδείσων και των υπεράκτιων οικονομικών εταιριών σε οκτώ κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα αποτελέσματα της μελέτης ανέδειξαν όχι μόνο την ύπαρξη αρνητικών

επιπτώσεων στην οικονομική ανάπτυξη αλλά και στις χρηματοπιστωτικές αγορές των εν λόγω κρατών μελών. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε ότι η ύπαρξη φορολογικών παραδείσων και υπεράκτιων εταιριών είχε αρνητική επίδραση στην φορολογική διαφάνεια των επιχειρήσεων και των φορολογικών συστημάτων, καθώς επέτρεψε σε ορισμένες εταιρείες και ατομικούς φορολογούμενους να αποφύγουν τις φορολογικές υποχρεώσεις τους. Ειδικότερα η μελέτη αναφέρει ότι λόγω της δράσης του οργανωμένου εγκλήματος μέσω των υπεράκτιων εταιριών, χάθηκαν περίπου 88 δισεκατομμύρια ευρώ. Υπολογίζεται επίσης ότι σε επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η απώλεια φορολογικών εσόδων μπορεί να κυμανθεί από 109 έως 237 δισεκατομμύρια ευρώ. Αυτή η φορολογική ζημιά προκάλεσε μείωση των δημόσιων δαπανών σε σημαντικούς τομείς όπως η εκπαίδευση, η υγεία και η δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω επενδύσεων.

Οι πολιτικές επιπτώσεις του σκανδάλου ήταν ιδιαίτερα σοβαρές σε χώρες όπου υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι ήταν εμπλεκόμενοι. Η Ισλανδία φαίνεται να βιώνει τις πιο άμεσες πολιτικές επιπτώσεις από τα Panama Papers. Χιλιάδες άνθρωποι διαδήλωσαν έξω από τη Βουλή, ζητώντας την παραίτηση του πρωθυπουργού Sigmundur Gunnlaugsson, ο οποίος αποκαλύφθηκε ότι διαχειρίζεται περιουσιακά στοιχεία μέσω υπεράκτιων εταιριών, συμπεριλαμβανομένων ομολόγων πτωχευμένων τραπεζών της χώρας. Αυτό το γεγονός θέτει τον πρωθυπουργό σε δύσκολη θέση, καθώς πρέπει να διαχειριστεί ταυτόχρονα το δίλημμα ανάμεσα στο να απαιτήσει αποζημιώσεις από το δημόσιο και στο να υπερασπίζεται το δημόσιο συμφέρον ως πρωθυπουργός. Παρά την αντίδραση του κοινού, ο πρωθυπουργός δεν παραιτήθηκε, δηλώνοντας ότι η εταιρεία ανήκει αποκλειστικά στη σύζυγό του και ότι πληρώνουν φόρους κανονικά στην Ισλανδία. Ωστόσο, αναλυτές αμφιβάλλουν για την πολιτική επιβίωσή του, λόγω της ευαισθησίας του θέματος και της αβέβαιης στάσης των κυβερνητικών εταίρων του.

Άλλες δύο από τις πιο σημαντικές πολιτικές επιπτώσεις ήταν στην Αργεντινή, όπου η αντιπολίτευση ζήτησε από τον πρόεδρο Mauricio Macri, να απευθύνει διάγγελμα για να διευκρινίσει την κατάσταση σχετικά με τις offshore εταιρείες. Ο Macri επιβεβαίωσε τη σχέση του με μια εταιρεία στις Μπαχάμες, αλλά υποστήριξε ότι δεν είχε λάβει ποτέ εισόδημα από αυτήν. Επίσης όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη υποενότητα, στην Ουκρανία, ο πρόεδρος Petro Poroshenko αντιμετώπισε κριτική για την ίδρυση μιας offshore εταιρείας στις Βρετανικές Παρθένες Νήσους το 2014, με σκοπό να αποφύγει συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ της προεδρίας και της επιχείρησής του. Το αντιπολιτευόμενο κόμμα ζητά την παραίτησή του, κατηγορώντας τον για φοροδιαφυγή (Η Καθημερινή, 2016).

Εν κατακλείδι η επίδραση των Panama Papers οδήγησε σε εντατικές έρευνες, νομοθετικές μεταρρυθμίσεις και αντιδράσεις από τις αρχές σε παγκόσμιο επίπεδο. Επιπλέον, έθεσε το ζήτημα της διαφάνειας και της διακυβέρνησης στο επίκεντρο της παγκόσμιας συζήτησης για τη φορολογική δικαιοσύνη και την καταπολέμηση της διαφθοράς.

6.4 Διεθνής Μέτρα Αντιμετώπισης

Μετά την διαρροή των Panama Papers, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιούλιο του 2016 πρότεινε μια νέα οδηγία που αφορούσε την πρόσβαση των φορολογικών αρχών σε πληροφορίες σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η πρόταση αυτή αποσκοπεί στη δυνατότητα των φορολογικών αρχών να αποκτούν πρόσβαση σε πληροφορίες που αφορούν τους πραγματικούς κάτοχους εταιρειών και άλλων νομικών προσώπων. Με αυτόν τον τρόπο, η πρωτοβουλία στοχεύει στην ενίσχυση της ικανότητας των αρχών να επιβάλλουν αποτελεσματικά τους κανονισμούς κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, προωθώντας τη συνεργασία μεταξύ των φορολογικών αρχών. Χώρες σε όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένου του Ηνωμένου Βασιλείου και πολλών κρατών μελών της ΕΕ έχουν δημιουργήσει μητρώα δικαιούχων ως απάντηση στο σκάνδαλο.

Λίγο αργότερα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε επιπλέον μέτρα ενίσχυσης της διαφάνειας και της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής. Η πρωτοβουλία αυτή περιλαμβάνει μια σειρά από προτάσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της φορολογικής διαφάνειας και της δικαιοσύνης στον φορολογικό τομέα. Μεταξύ άλλων περιλαμβάνει (Martin, 2017):

- Η χρήση των κανόνων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε συνδυασμό με την προώθηση της φορολογικής διαφάνειας, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης της τέταρτης οδηγίας κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αποτελεί μέτρο για τη βελτίωση της διαφάνειας στη φορολογική πολιτική και την αντιμετώπιση της φοροαποφυγής και της φοροδιαφυγής

- Βελτίωση της διαδικασίας ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με το ποιος πραγματικά είναι ο ιδιοκτήτης ή κάτοχος κάποιας περιουσίας.
- Ενίσχυση της παρακολούθησης των ατόμων και ομάδων που εμπλέκονται σε επιθετικές φορολογικές πρακτικές, σύμφωνα με τις συστάσεις του ΟΟΣΑ, με στόχο να αντιμετωπιστεί κυρίως η φοροαποφυγή εταιρειών και να μειωθεί η φοροδιαφυγή ατόμων που εξετάζονται σε αυτήν τη μελέτη
- Προώθηση βελτιωμένων προτύπων διακυβέρνησης παγκοσμίως
- Βελτίωση της προστασίας των ανθρώπων που καταγγέλλουν παρανομίες.

Εκτός από αυτά τα μέτρα, οι κυβερνήσεις και οι διεθνείς οργανισμοί έχουν επίσης αυξήσει τις προσπάθειες επιβολής του νόμου για την πάταξη της υπεράκτιας φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής, καθώς και άλλων μορφών οικονομικού εγκλήματος. Μια σημαντική ενέργεια λοιπόν ήταν η υιοθέτηση του Κοινού Προτύπου Αναφοράς (CRS) από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) το 2014. Το CRS επιτρέπει σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να μοιράζονται πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές συμμετοχές των πελατών τους με τις φορολογικές αρχές των χωρών τους. Ο στόχος του CRS είναι να αυξήσει τη διαφάνεια και να μειώσει τη δυνατότητα ατόμων και οργανισμών να κρύβουν περιουσιακά στοιχεία και εισοδήματα σε χώρες με ευνοϊκή φορολογική νομοθεσία.

Πολύ σημαντική ενέργεια επίσης αποτελεί η δημιουργία νέων ομάδων εργασίας και πρωτοβουλιών, όπως το Joint Chiefs of Global Tax Enforcement (J5), μια συνεργασία μεταξύ φορολογικών αρχών από πολλές χώρες για την αντιμετώπιση του διεθνούς φορολογικού εγκλήματος. Το σκάνδαλο των Panama Papers ενίσχυσε αυτές τις προσπάθειες, επισημαίνοντας τη σημασία της αυξημένης διαφάνειας, της ευθύνης και της διεθνούς συνεργασίας στη μάχη κατά του οικονομικού εγκλήματος.

6.5 Η Σύνδεση των Panama Papers με τη Φοροαποφυγή και το Ξέπλυμα Χρήματος

Τα Panama Papers αποτέλεσαν μια από τις μεγαλύτερες διαρροές πληροφοριών στην ιστορία, αποκαλύπτοντας ένα ευρύ δίκτυο φοροαποφυγής και ξεπλύματος χρήματος σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι διαρροές αυτές αφορούσαν εκατομμύρια έγγραφα που αποκαλύπτουν τις μυστικές συναλλαγές και τις οικονομικές δραστηριότητες σε πολλές χώρες. Μέσω των Panama Papers αποκαλύφθηκε πώς πλούσιοι άνθρωποι, πολιτικοί και επιχειρηματίες χρησιμοποίησαν τις υπηρεσίες δικηγόρων και οικονομικών συμβούλων στο Παναμά για να δημιουργήσουν offshore εταιρίες και να κρύψουν τα κέρδη τους από τις φορολογικές αρχές.

Οι διαρροές ανέδειξαν την άρρηκτη σχέση μεταξύ της φοροαποφυγής και του ξεπλύματος χρήματος. Ουσιαστικά, οι ίδιες δομές και τεχνικές που χρησιμοποιούνται για να αποφευχθεί η πληρωμή φόρων μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για να κρύψουν την προέλευση παράνομων κερδών. Αυτό συνιστά έναν ενδεχόμενο κίνδυνο για την ανοχή τέτοιων πρακτικών, καθώς διευκολύνει την εγκληματική δραστηριότητα και την αποφυγή της δικαιοσύνης. Έτσι τα Panama Papers αναδείχθηκαν ως ένας πολύ σημαντικός παράγοντας που αναδεικνύει την επιτακτική ανάγκη για εφαρμογή πιο αυστηρών και αποτελεσματικών μέτρων κατά της φοροαποφυγής και του ξεπλυμένου χρήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΧΕΣΗ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η φοροαποφυγή και το ξέπλυμα χρήματος συνιστούν δύο στενά συνδεδεμένες πρακτικές στον κόσμο της παράνομης οικονομικής δραστηριότητας. Αρχικά η φοροαποφυγή λειτουργεί ως κινητήριος δύναμη για το ξέπλυμα χρήματος. Όταν άτομα ή εταιρείες αποφεύγουν την καταβολή φόρων μέσω διαφόρων μεθόδων, όπως η χρήση φορολογικών παραδείσων ή πολύπλοκων νομικών δομών, παράγουν παράνομα κέρδη που χρειάζεται να ενσωματωθούν στο νόμιμο οικονομικό σύστημα. Για να τα κάνουν αυτό, χρησιμοποιούνται τεχνικές ξεπλύματος χρήματος που τους επιτρέπουν να αποκρύψουν την πραγματική προέλευση των χρημάτων και να τα ενσωματώσουν στο νόμιμο οικονομικό σύστημα χωρίς να δραστηριοποιούνται υπό την επιβλεπόμενη ματιά των αρχών.

Πιο συγκεκριμένα η φοροαποφυγή παράγει παράνομα κέρδη που απαιτούν την ενσωμάτωσή τους στο νόμιμο σύστημα μέσω του ξεπλύματος χρήματος, ενώ το ξέπλυμα χρήματος παρέχει τη δυνατότητα στους εμπλεκόμενους να αποκρύψουν την πραγματική προέλευση των παράνομων κεφαλαίων και να τα ενσωματώσουν στο νόμιμο οικονομικό σύστημα υπονομεύοντας τη διαφάνεια και την εντιμότητα του. Έτσι, η αντιμετώπιση της μιας πρακτικής απαιτεί και την αντιμετώπιση της άλλης, ενώ η επίλυση του ενός προβλήματος ενισχύει τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση του άλλου.

Επομένως, η κατανόηση της συνδεσμολογίας μεταξύ της φοροαποφυγής και του ξεπλυμένου χρήματος είναι κρίσιμη για την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών που θα αντιμετωπίσουν αυτά τα φαινόμενα και θα διασφαλίσουν την οικονομική διαφάνεια και την κοινωνική δικαιοσύνη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Αναμφίβολα τόσο η φοροαποφυγή όσο και η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες γνωστή και ως ξέπλυμα χρήματος, αποτελούν δύο φαινόμενα παγκόσμιας εμβέλειας, τα οποία απασχολούν τις τελευταίες δεκαετίες και όπως φαίνεται θα συνεχίσουν να απασχολούν εντόνως τα κράτη επί μακρόθεν.

Η φοροαποφυγή αντιπροσωπεύει μια αντίδραση των φορολογουμένων έναντι της φορολογικής επιβάρυνσης, προσπαθώντας να μειώσει το ποσό που υποχρεούνται να πληρώσουν στους φόρους και, κατ' επέκταση, τη διαθέσιμη αγοραστική τους δύναμη. Παρόλο που η έννοια αυτή πολλές φορές δυσκολεύεται να οριστεί με σαφήνεια, αξίζει να αναφερθεί ότι αποτελεί μια νόμιμη προσπάθεια του φορολογούμενου να βρει τη λιγότερο δαπανηρή φορολογική λύση. Ωστόσο, η φοροαποφυγή μπορεί να έχει και καταχρηστικό περιεχόμενο, ιδίως όταν ο φορολογούμενος χρησιμοποιεί διάφορους μηχανισμούς ή νομικά σχήματα που παραβιάζουν τη βούληση του νομοθέτη. Αυτή η μορφή φοροαποφυγής, γνωστή ως καταχρηστική φοροαποφυγή, αποτελεί παράνομη δραστηριότητα. Παρ' όλα αυτά δε θα πρέπει να συγχέεται με την έννοια της φοροδιαφυγής καθότι η φοροδιαφυγή αποτελεί μια παράνομη πρακτική, χρησιμοποιεί απάτες και παραβάσεις για να αποφύγει τους φόρους, ενώ η φοροαποφυγή λειτουργεί εντός των νόμιμων ορίων χρησιμοποιώντας νόμιμες μεθόδους για να μειώσει τους φόρους.

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο που συχνά πραγματοποιείται από άτομα ή εταιρείες που δεν φαίνονται ύποπτα. Αυτή η πρακτική φαίνεται να έχει μια "εξευγενισμένη" φύση, καθώς προσπαθεί να αξιοποιήσει τα νομικά κενά και τον ανεπαρκή εποπτικό έλεγχο. Παρά τις αυστηρές ποινές και τα υψηλά πρόστιμα που επιβάλλονται, η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες παραμένει ένα πρόβλημα που εξακολουθεί να απασχολεί έντονα τα κράτη παγκοσμίως. Οι δράστες αυτού του είδους εγκληματικών δραστηριοτήτων φαίνεται να γίνονται ολοένα και πιο εφευρετικοί στις πρακτικές τους, παρά τις προσπάθειες για αντιμετώπισή τους.

Με βάση την εξέταση των μεθόδων-τακτικών που χρησιμοποιούνται για τη φοροαποφυγή και το ξέπλυμα χρήματος στο πέμπτο κεφάλαιο, παρατηρούμε ότι οι μέθοδοι αυτές είναι πολύπλοκες και συχνά εξεζητημένες, σχεδιασμένες για να αποφεύγουν την

ανίχνευση από τις αρχές εποπτείας. Η χρήση φορολογικών παραδείσων, η δημιουργία νομικών προσώπων και η χρήση πολύπλοκων χρηματοοικονομικών συναλλαγών είναι μόνο μερικές από τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται για να αποσπαστούν από την επιβολή των φόρων και να διαπραγματευτούν παράνομα κεφάλαια. Επιπλέον, παρατηρούμε ότι οι μέθοδοι αυτές διακρίνονται για την ευελιξία τους και την προσαρμοστικότητά τους στις αλλαγές των νομικών πλαισίων. Συχνά, καθώς ενισχύονται οι νομοθετικές προσπάθειες για την καταπολέμησή τους, οι δράστες αυτών των πρακτικών προσαρμόζουν τις μεθόδους τους προς νέες κατευθύνσεις ή αναζητούν νέους τρόπους να αποφύγουν την ανίχνευση.

Η αντιμετώπιση αυτών των πρακτικών απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες σε διεθνές επίπεδο. Η φοροαποφυγή και το ξέπλυμα χρήματος είναι φαινόμενα που δεν γνωρίζουν σύνορα και απαιτούν συνεργασία μεταξύ χωρών και οργανισμών για την αποτελεσματική τους αντιμετώπιση. Είναι σημαντικό λοιπόν να δοθεί έμφαση και επιμονή στους εποπτικούς ελέγχους και στη συχνότητα αυτών, καθώς επίσης είναι εξίσου σημαντικό να υπάρχει συνεπής και αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου όταν επιβάλλονται κυρώσεις στους ένοχους. Επομένως, είναι αναγκαίο οι αρχές και τα υπόχρεα πρόσωπα να προσαρμόζονται συνεχώς στις νέες εξελίξεις, προκειμένου να εντοπιστεί ο συνδυασμός των κατάλληλων μεθόδων που θα οδηγήσει στην οριστική εξάλειψη των φαινομένων αυτών, τα οποία αποτελούν απειλή για την κοινωνία και την οικονομία.

Στην εν λόγω μελέτη, εξετάζεται και η περίπτωση της διαρροής των Panama Papers. Αυτό το μεγάλο γεγονός της διάρρευσης 11,5 εκατομμυρίων αρχείων από τη Mossack Fonseca, αποκάλυψε τη δραστηριότητα περισσότερων από 200.000 εταιρειών, για τις οποίες η εταιρεία αυτή λειτούργησε ως εγγεγραμμένος αντιπρόσωπος με σκοπό την απόκρυψη χρημάτων σε υπεράκτιες εταιρίες. Μέσω των προτάσεων που ανακοίνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με αφορμή την συγκεκριμένη διαρροή, θεσπίστηκαν αυστηρότεροι κανόνες για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και απαιτήσεις διαφάνειας για τις εταιρείες.

Οδηγούμαστε στο συμπέρασμα λοιπόν ότι είναι αναγκαίο να αρχίσει η προσπάθεια για την αναθεώρηση της φορολογικής νομοθεσίας, με στόχο την απλούστευσή της και τη δημιουργία ενός πιο διαφανούς και εφαρμόσιμου συστήματος. Ταυτόχρονα, η βελτίωση του μηχανισμού ελέγχου και του φοροεισπρακτικού συστήματος απαιτείται για να λειτουργούν αποδοτικά και αξιόπιστα. Επιπλέον η διαφάνεια και η επιβολή νόμων που απαιτούν λογοδοσία από τους κυβερνώντες είναι απαραίτητες για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης μεταξύ της

κυβέρνησης και των πολιτών. Αυτό μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία μιας υγιούς φορολογικής συνείδησης και μιας ισχυρότερης φορολογικής ηθικής, ενδεχομένως αποτελώντας τη μοναδική πραγματική λύση για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής και του ξεπλύματος χρήματος.

Συνεχίζοντας μια πρόταση για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος αποτελεί η χρήση της τεχνολογίας για την ανίχνευση και καταπολέμηση των φαινομένων της φοροαποφυγής και του ξεπλύματος χρήματος. Οι νέες τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η μηχανική μάθηση, μπορούν να βοηθήσουν στην ανίχνευση παράνομων χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων και στην καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Αυτές οι τεχνολογίες επιτρέπουν την αυτόματη ανάλυση και επεξεργασία μεγάλων όγκων δεδομένων σε πραγματικό χρόνο, μειώνοντας την ανάγκη για ανθρώπινη παρέμβαση. Με αυτόν τον τρόπο, ενισχύεται η δυνατότητα εντοπισμού ύποπτων συναλλαγών και παράνομων ενεργειών, ενώ παράλληλα μειώνονται τα κόστη και αυξάνεται η αποτελεσματικότητα των ελέγχων.

Μια άλλη πρόταση για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος θα μπορούσε να επικεντρωθεί στη διακρατική συνεργασία και τις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής και του ξεπλύματος χρήματος. Η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να εξετάσει τις στρατηγικές διακρατικής συνεργασίας και τις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της φοροαποφυγής και του ξεπλύματος χρήματος σε παγκόσμιο επίπεδο. Συγκεκριμένα, θα ήταν σημαντικό να διερευνηθούν οι βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόζονται σε διάφορες χώρες και να αναλυθούν τα αποτελέσματά τους. Επιπλέον, η έρευνα θα μπορούσε να εστιάσει στον τρόπο με τον οποίο οι διεθνείς οργανισμοί, όπως ο ΟΟΣΑ και η FATF, μπορούν να συντονίσουν τις προσπάθειες των κρατών για την ενίσχυση της διαφάνειας και της συνεργασίας μεταξύ των φορολογικών αρχών. Με αυτόν τον τρόπο, η έρευνα θα συμβάλει στην ανάπτυξη ενός συνεκτικού πλαισίου νομοθετικών και διοικητικών μέτρων που θα ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα της καταπολέμησης αυτών των φαινομένων.

Ολοκληρώνοντας εξίσου σημαντική πρόταση θα αποτελούσε μια μελλοντική έρευνα όπου θα μπορούσε να επικεντρωθεί στις κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες της φοροαποφυγής και του ξεπλύματος χρήματος, καθώς και στην ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση του κοινού. Ειδικότερα, θα ήταν σημαντικό να μελετηθεί πώς αυτές οι πρακτικές επηρεάζουν τις οικονομικές ανισότητες και τη δημόσια χρηματοδότηση, καθώς και να αναπτυχθούν στρατηγικές ενημέρωσης και εκπαίδευσης για πολίτες και επαγγελματίες του

χρηματοοικονομικού τομέα. Με αυτόν τον τρόπο, θα ενισχυθεί η κατανόηση και η πρόληψη αυτών των φαινομένων, προωθώντας μια πιο δίκαιη και διαφανή οικονομία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Collin, M. (2016), *The Panama Papers and the Correlates of Hidden Activity*, The Centre for Global Development

Garside, J., Watt, H. & Pegg, D. (2016): *The Panama Papers: how the world's rich and famous hide their money offshore*, The Guardian

Intertax (2018), *Tools Used by Countries to Counteract Aggressive Tax Planning in Light of Transparency*, Volume 46, Issue 2.

Kenton W.(2022), *The Panama Papers Scandal: Who Was Exposed & Consequences*

Martin, D. (2017) *Panama Papers: German authorities carry out first raids in connection with tax leaks*, [Online], available at <https://www.dw.com/en/panama-papersgerman-authorities-carry-out-first-raids-in-connectionwith-tax-leaks/a-40900238>

Merola A. LL.M.(2024), *International taxation: definition and importance*, Itaxa Blog, [Online] available at <https://www.itaxa.it/blog/en/international-taxation/>

Stankevičiūtė G. (2023) , *Ποιες είναι οι Οδηγίες της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες*, [Online], αντλήθηκε από <https://www.identfy.com/blog/eu-anti-money-laundering-directives-amlds/>

Veldhuizen R. και Τενεκετζή Λ (Νοέμβριος2015)., *Η BEPS και πώς αναμένεται να επηρεάσει τις ελληνικές επιχειρήσεις*, [Online], αντλήθηκε απο <https://www.eforologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=189593>

Waerzeggers C. (2016), *Introducing A General Anti-Avoidance Rule (GAAR)*, [Online], available at <https://www.imf.org/external/pubs/ft/tltn/2016/tltn1601.pdf>

Αθανασάκη Β. (2019), *Οι Γενικές Ρήτρες κατά της Φοροαποφυγής στο Διεθνές και Ευρωπαϊκό Φορολογικό Δίκαιο*, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη

Γεωργάκη Β. (2017) *Καταχρηστική Φοροαποφυγή στην Άμεση φορολογία*, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη

Δουβής, Π. (2008) *Offshore Δραστηριότητες*, 2nd edition, Αθήνα: Σάκκουλα. Transfer Pricing, Written by CFI Team

- Δρακούλης Γ., *Καλώς ορίσατε στις εταιρείες «βιτρίνα»*, [Online], αντλήθηκε από <https://www.accountancygreece.gr>
- Εφημερίδα Δημοκρατία, (2013), *Ξέπλυμα» μέσω του τζόγου*
- Η Καθημερινή (2016), *Ισχυρός είναι ο πολιτικός αντίκτυπος των Panama Papers*
- Λεοντάρης, Μ. (2004) *Έννοια της εξωχώριας εταιρείας - Γενικό λογιστικό σχέδιο*, Αθήνα: Πάμισος
- Μελάς Δ. (2010), *Οι υπεράκτιες εταιρίες και το ζέπλυμα χρήματος*
- Μπεζαντάκος Α. (2014), *Offshore Εταιρίες , Νομικές Οντότητες και Σχηματικά Παραδείγματα Απεικόνισης Των Δραστηριοτήτων τους στην Ελληνική Οικονομία*, [Online], αντλήθηκε από <https://www.taxheaven.gr/circulars/18495/arora-offshore-etairies-nomikes-ontothtes-kai-sxhmatika-paradeigmata-apeikonishs-twn-drasthriothtwn-toys-sthn-ellhnikh-oikonomia>
- Μπεντενιώτης Α., Ιωάννου Λ., Κωνσταντίνου Α., Γεωργιάδης Θ. (2022), *Νομιμοποίηση Εσοδών Από Παράνομες Δραστηριότητες*, Νομική βιβλιοθήκη
- Νασόπουλος Α. Αντώνιος (2016), *Το ζήτημα της φοροαποφυγής και της φοροδιαφυγής*
- Παμπούκης, Χ. (2001, Οκτώβριος). *Οι υπεράκτιες(Offshore) εταιρίες στο ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο*, Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών
- Πρώτο Θέμα (2024), *ΑΑΔΕ: Ποιοι φορολογικοί παράδεισοι μπαίνουν στο μικροσκόπιο*, [Online], αντλήθηκε από <https://www.protothema.gr/economy/article/1451362/aade-poioi-forologikoi-paradeisoi-bainoun-sto-mikroskopio/>
- Ράγγος Π. (2023), *Φοροαποφυγή: Νόμιμος και επιθετικός φορολογικός σχεδιασμός*, SBC , [Online], αντλήθηκε από <https://www.sbctv.gr>
- Ρούσης Ν.(2017), *Panama Papers: Χαίρε βάθος αμέτρητο*, [Online], αντλήθηκε από <https://www.reporter.gr/Diethnh/Diethneis-Eidhseis/324889-Panama-Papers-%C2%ABChaire-bathos-ametrhto%E2%80%A6%C2%BB>
- Σαββαΐδου Α. (2009), *Η προσπάθεια αντιμετώπισης της διεθνούς φοροαποφυγής*
- Σαββαΐδου Κ. (2009), *Κανόνες τεκμηρίωσης τιμών ενδοομιλικών συναλλαγών*, ΔΦΝ 63/2009
- Σπυροπούλου Ε. (2015), *Εξωχώριες εταιρείες 2014 Offshore*, Αθήνα: Εκδόσεις Δεδεμάδη.
- Τάτσος Ν. (2012), *Θεωρία των φόρων και φορολογική πολιτική*, Εκδόσεις Κριτική

Το ΒΗΜΑ, (2016), *Panama Papers: Τί είναι, ποιοί εμπλέκονται, γιατί είναι σημαντικά*

Τσουρουφλής Α. (2010), *Η ενδοομιλική τιμολόγηση*, σελ. 6

Χαραλαμπίδου Δ. (2012), *Οι Υπεράκτιες Εταιρίες & το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος*

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Basel institute on governance, *Money laundering through the gambling industry*, [Online], available at <https://learn.baselgovernance.org/course/view.php?id=150>

Capital (2016), *Panama Papers: Οι άνθρωποι της mega διαρροής*, [Online] αντλήθηκε από <https://www.capital.gr/oikonomia/3116644/panama-papers-oi-anthropoi-tis-mega-diarrois/>

Comply Advantage , *A Brief History of the AMLDs: Part Two*,

Comply Advantage, *A Brief History of the AMLDs: Part One*,

EPRS | Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Καταπολέμηση της φορολογικής απάτης, [Online], αντλήθηκε από https://what-europe-does-for-me.eu/data/pdf/focus/focus03_el.pdf

International Taxation, *Wikipedia*, [Online], available at https://en.wikipedia.org/wiki/International_taxation

Nine Special Recommendations on Terrorist Financing

SanctionScanner, *PanamaPapersScandal*, [Online], available at <https://sanctionscanner.com/blog/panama-papers-scandal-755>

Shivam S., student of IME Law College, Delhi NCR, [Online], αντλήθηκε από <https://nliu-cril.weebly.com/blog/concept-of-international-taxation>

Taxheaven, ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2016/1164 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Ιουλίου 2016 για τη θέσπιση κανόνων κατά πρακτικών φοροαποφυγής που έχουν άμεση επίπτωση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, [Online], αντλήθηκε από <https://www.taxheaven.gr/circulars/26495/odhgia-ee-2016-1164>

Teague E., Panama Papers, Britannica Money, [Online] available at <https://www.britannica.com/money/Panama-Papers#ref338455>

Tookitaki Holding Pte. Ltd, *Understanding Tax Avoidance vs Tax Evasion - Key Differences*, [Online], available at <https://www.tookitaki.com/compliance-hub/understanding-tax-avoidance-vs-tax-evasion-key-differences>

Vern Krishna, CM, KC , Treaty Shopping And Tax Avoidance

Άρθρο 30 νόμου υπ' αριθμ 4734/2020

Άρθρο 40 του νόμου υπ' αριθμ 4557/2018

Δράσεις που σχετίζονται με την πρόληψη της διάβρωσης της φορολογικής βάσης και της μετατόπισης των κερδών (BEPS), Δημοσίευση αποτελεσμάτων προγράμματος ΟΟΣΑ/G20 «Base Erosion and Profit Shifting» (BEPS), [Online], αντλήθηκε από

<https://www.taxheaven.gr/circulars/31482/arora-efarmogh-metrwn-draseis-poy-sxetizontai-me-thn-prolhps-hths-diabrws-hths-forologikh-s-bashs-kai-hths-metatopishs-twn-kerdwn-beps>

Σοελ Accountancy Greece, *Υπεράκτιες (Offshore) Εταιρείες Και Φορολογία*

Διαδικτυακές Πηγές:

<https://fineksus.com/what-is-the-6th-money-laundering-directive-6amld/>

<https://www.fatf-gafi.org/en/home.html>

<https://www.idenfy.com/blog/eu-anti-money-laundering-directives-amlds/>

<https://www.idnow.io/glossary/anti-money-laundering-directive-amld/>